

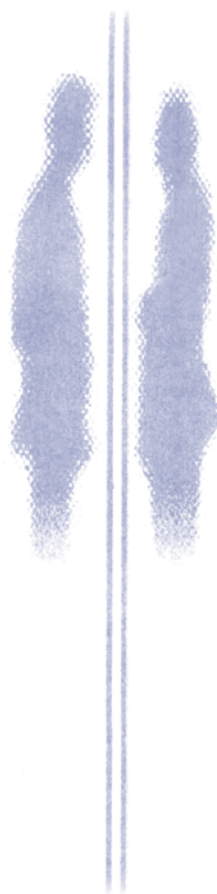

Transparency International Slovensko

Ivan Rončák
editor

AKO TO VIDIA OBČANIA

(Názory verejnosti na stav korupcie
v miestnej samospráve a na aktivity občanov
vykonávajúcich verejnú kontrolu moci)

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO**

Nadácia otvorenej spoločnosti
Open Society Foundation

**Vydané s podporou
Európskej únie
a Nadácie otvorenej spoločnosti**

2007

Ivan Rončák
editor

AKO TO VIDIA OBČANIA

(Názory verejnosti na stav korupcie v miestnej samospráve
a na aktivity občanov vykonávajúcich verejnú kontrolu moci)

Ivan Rončák
editor

AKO TO VIDIA OBČANIA

(Názory verejnosti na stav korupcie v miestnej samospráve a na aktivity občanov vykonávajúcich verejnú kontrolu moci)

© Transparency International Slovensko, Bratislava 2007
Všetky práva vyhradené.

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel.: 02/5341 10 20, fax: 02/5341 72 07
www.transparency.sk, tis@transparency.sk

Za obsah publikácie zodpovedajú autori; v žiadnom prípade nevyjadruje názory a stanoviská Európskej komisie.

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not represent the opinion of the European Communities. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Pre Transparency International Slovensko vydal: Adin, s. r. o.

ISBN 978 – 80 – 89244 – 23 – 2

TIS

Transparency International Slovensko

Ivan Rončák

editor

AKO TO VIDIA OBČANIA

(Názory verejnosti na stav korupcie v miestnej samospráve
a na aktivity občanov vykonávajúcich verejnú kontrolu moci)

Bratislava

december 2007

Transparency International Slovensko (TIS) je nezisková, nestranička mimovládna organizácia so sídlom v Bratislave. Je národnou pobočkou celosvetovej mimovládnej organizácie Transparency International a na Slovensku pôsobí od roku 1998. TIS sa venuje predovšetkým otázkam spojeným s korupciou vo verejnom sektore Slovenska, a to na centrálnej úrovni ako aj na úrovni decentralizovanej správy vecí verejných. Medzi hlavné ciele TIS patrí podpora a presadzovanie takých hodnôt v slovenskom verejnom sektore, akými sú transparentnosť, zodpovednosť, dôvera a integrita, ktoré významným spôsobom pomáhajú znižovať korupciu. Aktuálne informácie sú dostupné na www.transparency.sk.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212

tel: 02/5341 10 20, fax: 02/5341 72 07

Členovia Aliancie za transparentnosť a boj proti korupcii:

Milan Banas

Anna Butašová

Iveta Griačová

Eugen Jurzyca

Mária Kolaříková

Zdenko Kováč

Katarína Mathernová

Grigorij Mesežnikov

Vladimír Pirošík (*pozastavené členstvo – poslanec MsZ v Banskej Bystrici*)

Oľga Reptová

Emília Sičáková-Beblavá

Dušan Staněk

Juraj Stern

Soňa Szomolányi

Jiří Vlach

Daniela Zemanovičová (*pozastavené členstvo – podpredsedníčka Protimonopolného úradu SR*)

OBSAH

EDITORSKÁ POZNÁMKA	6
PÁR SLOV K ZÁVEROM PRIESKUMU	7
HLAVNÉ ZÁVERY	11
VÝSLEDKY PRIESKUMU	15
1. NÁZORY OBČANOV NA ČINNOSŤ MIESTNEJ SAMOSPRÁVY V MESTE ALEBO OBCI.....	16
1.1. Jednotlivci alebo skupiny s najväčším vplyvom na rozhodovanie starostu, primátora a poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva.....	16
1.2. Súkromný verzus verejný záujem starostu/ primátora a poslancov pri rozhodovaní.....	18
1.3. Vnímanie aktivít starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva	20
1.4. Názory na hospodárenie miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami	21
2. NÁZORY OBČANOV NA KORUPCIU A KLIENTELIZMUS V MIESTNEJ SAMOSPRÁVE V MESTE ALEBO OBCI.....	24
2.1. Korupcia, klientelizmus v obci/ meste v jednotlivých oblastiach	24
2.2. Najrozšírenejšie formy korupčného správania sa v miestnej samospráve obce/ mesta.....	30
2.3. Kto najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce/mesta.....	32
2.4. Opatrenia na obmedzenie korupcie v miestnej samospráve	34
2.5. Miera rozšírenosti korupcie v miestnej samospráve obce/ mesta.....	36
2.6. Pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy	38
2.7. Názor na pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy	40
3. NÁZORY OBČANOV NA MIESTNE NOVINY	42
PRVOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ODPOVEDÍ.....	45
PRÍLOHA č. 1: Často kladené otázky.....	53
PRÍLOHA č. 2: Zákony pre aktívneho občana	60

EDITORSKÁ POZNÁMKA

Publikácia *Ako to vidia občania (Názory verejnosti na stav korupcie v miestnej samospráve a na aktivity občanov vykonávajúcich verejnú kontrolu moci)* pozostáva z troch častí: jadro publikácie tvorí správa z výskumu verejnej mienky o vnímaní korupcie v miestnej samospráve, ktorý od 30. 10. 2007 do 6. 11. 2007 realizovala pre Transparency International Slovensko (TIS) agentúra FOCUS. Predchádza jej niekoľko našich úvodných poznámok k záverom prieskumu.

Publikáciu uzatvárajú dve prílohy: 10 často kladených otázok o korupcii v samospráve, ktoré vypracovali právnici z poradne TIS a zoznam najdôležitejších zákonov, ktorý by mali poznať občania a novinári, ktorí vstupujú do sveta samosprávy a majú ambíciu poukazovať na prejavy korupcie v prostredí územnej samosprávy.

Publikácia vychádza v rámci projektu Posilňovanie úlohy miestnych a regionálnych watchdogových organizácií v boji proti korupcii č. JLS/2005/NGO/012-30-CE-0099128/00-52 v rámci programu *Podpora občianskej spoločnosti v krajinách, ktoré sa stali členskými štátmi EÚ 1. mája 2004* administrovanom Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť. Prieskum názorov verejnosti na miestnu samosprávu sa uskutočnil vďaka láskavej podpore Nadácie otvorenej spoločnosti NOS - OSF.

Ivan Rončák

PÁR SLOV K ZÁVEROM PRIESKUMU

Korupcia je ťažko uchopiteľný fenomén. Jednou z možností, ako ju zmerať, je opýtať sa na jej prítomnosť ľudí. Utvoriť si obraz o súčasnom stave korupcie v slovenských obciach a mestách nám pomohol aj prieskum verejnej mienky, ktorý pre TIS v novembri 2007 uskutočnila agentúra Focus na reprezentatívnej vzorke 1019 obyvateľov. Rovnaké otázky sme položili slovenskej verejnosti aj v júli 2003 – môžeme teda porovnávať.

Rozšírenosť korupcie v miestnej samospráve deklaruje 36 percent respondentov. Prieskum indikuje zvýšenie dôvery v integritu miestnej samosprávy – v porovnaní s júlom 2003 bol zaznamenaný mierny nárast názorov, že korupcia na miestnej úrovni je málo rozšírená (nárast o 9 percent). Avšak aj medzi obcami existujú obrovské rozdiely, a to podľa veľkosti danej samosprávy. Relatívne najviac sú s integritou miestnej samosprávy spokojné malé obce, najmenej v mestách s počtom 5 – 20 000 obyvateľov (46%) a obyvatelia veľkých miest Košice a Bratislava (67%). Pre mestá je to výzva – priblížiť sa k občanom a získať si ich dôveru.

Zaujímavý je aj pohľad na oblasti, v ktorých verejnosť vníma najviac korupcie. Občania sú najkritickejší k personálnej politike miestnych samospráv – každý druhý opýtaný si myslí, že cestou k práci na mestskom úrade je korupcia alebo klientelizmus. Vo veľkých slovenských mestách, ktoré sú pomerne veľkými zamestnávateľmi, korupciu v danej oblasti vníma dokonca 74 percent respondentov. Seriózne sa tak otvára otázka potreby novelizácie zákona o výkone prác vo verejnom záujme, keďže mestá nemajú vážny záujem o korektnú samoreguláciu v tejto oblasti.

Podľa prieskumu verejnej mienky sa o druhé miesto na rebríčku výskytu korupcie delia predaj obecných a mestských pozemkov a vydávanie rôznych druhov povolení samosprávami. Alarmujúce je zistenie, že o korupcii pri vydávaní povolení sú presvedčení najmä podnikatelia a živnostníci. Rovnako je táto skupina dominantná pri vnímaní korupcie pri stavebnom konaní.

Názory verejnosti na obmedzenie korupcie sú zhodné s dlhodobou presadzovanou líniou TIS. Kľúčové sú informácie – zverejňovanie všetkých informácií o aktivitách obce vrátane informácií o nakladaní s majetkom a financiami obce považuje za najdôležitejší nástroj boja proti korupcii 46 percent opýtaných. Na základe uvedeného sa môžeme domnievať, že občania zákon 211/2000 Zb. o slobodnom prístupe k informáciám považujú za minimálne tak dôležitý (ak nie dôležitejší) ako Špeciálny súd či inštitút agenta provokatéra. Inými slovami – prevencia je pre nich veľmi dôležitá. Informáciami sa totiž buduje dôvera. Niektoré mestá to pochopili a ich internetové stránky poskytujú občanom množstvo informácií. Z ďalších navrhovaných opatrení spomeňme skutočnosť, že viac ako tretina respondentov zdôrazňuje riešenie problematiky konfliktu záujmov v miestnej samospráve. Prevencia má teda pre ľudí veľkú hodnotu.

Nositeľmi protikorupčnej agendy sú v jednotlivých komunitách často aktívni jednotlivci, ktorí sa usilujú o verejnú (občiansku) kontrolu moci. Potešujúcim zistením je, že občania ich konanie vnímajú pozitívne (46 percent respondentov si myslí, že aktivisti robia dobrú vec, pričom 35 percent sa k danej otázke nevedelo vyjadriť). Posilňuje to ich legitimitu vstupovať vo verejnom záujme do arény moci, aj keď sa to mnohým kritizovaným lokálnym politikom nepáči. Práve

aktivity tzv. watchdogerov považuje aj TIS za kľúčové a v rámci svojho samosprávneho programu im venuje osobitné miesto.

Veľkou témou v komunite protikorupčných aktivistov sú radničné periodiká, čiže noviny vydávané obcami a mestami. Zaujímal nás preto názor verejnosti na ich vydávanie. Respondenti deklarovali voči radničným periodikám jasne pozitívne názory; len malá časť verejnosti ich vydávanie vníma ako problém (považuje ich napríklad za nástroj propagandy starostu a vedenia obce). Svedčí to o nekritickom prijímaní týchto médií, ktorým podobne ako médiám na národnej úrovni (Slovenskej televízii, Slovenskému rozhlasu a Tlačovej agentúre SR) patrí status verejnoprávnosti.

Ak by sme mali zhrnúť niekoľkými vetami poznanie z prieskumu, tak ten ukázal, že dôvera v malých komunitách, kde je kontrola uskutočňovaná hlavne neformálnymi mechanizmami, je väčšia ako v mestách. Čím väčšie mesto, tým menšia dôvera v korektnú správu vecí verejných. Pre mestá je to výzva – priblížiť sa k občanom a získať si ich dôveru. Aby aj vo veľkých mestách vládla dôvera, treba kontrolné mechanizmy posilniť čo najväčšou otvorenosťou. Kozmetické zmeny nestačia, prijímaná protikorupčná legislatíva musí byť prísna, vynútiteľná – a najmä žitá.

*Emília Sičáková-Beblavá
Ivan Rončák*

**NÁZORY VEREJNOSTI
NA MIESTNU SAMOSPRÁVU**
(správa z výskumu verejnej mienky)

INFORMÁCIE O PRIESKUME

Prezentované údaje sú výsledkom reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu, ktorý uskutočnila agentúra FOCUS v dňoch od 30. októbra do 6. novembra 2007 prostredníctvom siete vyškolených anketárov na reprezentatívnej vzorke 1019 obyvateľov SR vo veku od 18 rokov.

Údaje boli zozbierané metódou štandardizovaných rozhovorov (face-to-face interviews) zaznamenaných do dotazníka. Respondenti boli vyberaní kvótnym výberom. Výberovými znakmi boli pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť sídla a región (kraj) bydliska. Vzorka respondentov je reprezentatívna pre populáciu SR vo veku od 18 rokov.

Veľkosť výberovej vzorky umožňuje zovšeobecniť základné výsledky prieskumu na populáciu SR vo veku od 18 rokov s maximálnou odchýlkou $\pm 3\%$.

Údaje boli spracované štatistickými metódami programu SPSS for Windows.

Aktuálne údaje sú porovnávané s výsledkami prieskumu agentúry FOCUS, ktorý boli realizovaný rovnakou metodikou v júl 2003 na vzorke 1011 respondentov.

HLAVNÉ ZÁVERY

NÁZORY OBČANOV NA ČINNOSŤ MIESTNEJ SAMOSPRÁVY V MESTE ALEBO OBCI

Jednotlivci alebo skupiny s najväčším vplyvom na rozhodovanie starostu, primátora a poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva

- ▶ Podľa názorov obyvateľov SR najväčší vplyv na rozhodovanie starostu alebo primátora a poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva majú predovšetkým miestni podnikatelia (38%) a tiež niektorá z politických strán alebo koalícia politických strán (35%).
- ▶ Naopak, približne každý desiaty respondent (12%) si myslí, že starosta, primátor a poslanci nie sú pod vplyvom žiadnej skupiny alebo jednotlivcov.
- ▶ V porovnaní s posledným prieskumom (júl 2003) neboli zaznamenané výrazné zmeny – mierny nárast v prípade kategórii „rodinní príslušníci“ (+4 percentuálne body), „politická strana“ (+3 percentuálne body), naopak pokles u tých, čo nevedeli na otázku odpovedať (zo 14% na 9%).

Súkromný verzus verejný záujem starostu/ primátora a poslancov pri rozhodovaní

- ▶ Približne 38% respondentov sa domnieva, že starosta, primátor a poslanci v ich meste, obci presadzujú pri rozhodovaní verejný záujem.
- ▶ Viac ako tretina respondentov (37%) uviedla presadzovanie niekedy verejného - inokedy súkromného záujmu zo strany starostu, primátora a poslancov pri rozhodovaní.
- ▶ Prevalu súkromného záujmu v rozhodovaní predpokladá takmer pätina respondentov (17%).
- ▶ V porovnaní s júlom 2003 bol v aktuálnom prieskume (november 2007) zaznamenaný mierny nárast respondentov, ktorí si myslia, že verejní činitelia presadzujú verejný pred osobným záujmom (+ 5 percentuálnych bodov).

Vnímanie aktivít starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva

- ▶ Čo sa týka transparentnosti aktivít a rozhodnutí starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva - respondenti ju hodnotia najčastejšie ambivalentne. Takmer polovica respondentov (45%) si myslí, že tieto aktivity, resp. rozhodnutia sú niekedy jasné, inokedy nie.
- ▶ Takmer tretina respondentov (32%) si myslí, že aktivity a rozhodnutia starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva sú jasné a prehľadné.
- ▶ Naopak, 12% respondentov zastáva názor, že aktivity a rozhodnutia týchto predstaviteľov obce, mesta sú nejasné a neprehľadné.
- ▶ V porovnaní s júlom 2003 sú v aktuálnom prieskume aktivity miestnych verejných činiteľov mierne častejšie považované za jasné a prehľadné (+8 percentuálnych bodov).

Názory na hospodárenie miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami

- ▶ Názory občanov na hospodárenie miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami sú najčastejšie hodnotené ambivalentne. Približne 40% respondentov si myslí, že hospodárenie obce, mesta je niekedy efektívne, inokedy zase nie.
- ▶ Takmer tretina respondentov (30%) považuje hospodárenie svojej obce, mesta s finančnými prostriedkami za efektívne.
- ▶ Naopak, 15% respondentov zastáva názor, že takéto hospodárenie je neefektívne.
- ▶ 16% respondentov nevie na otázku hospodárenia miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami odpovedať, resp. nemajú na ňu názor.
- ▶ Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) je v aktuálnom prieskume hospodárenie obce s finančnými prostriedkami častejšie vnímané ako efektívne (+ 6 percentuálnych bodov).

NÁZORY OBČANOV NA KORUPCIU A KLIENTELIZMUS V MIESTNEJ SAMOSPRÁVE V MESTE ALEBO OBCI

Korupcia, klientelizmus v obci/ meste v jednotlivých oblastiach

- ▶ Medzi najčastejšie oblasti, v ktorých dochádza ku korupcii alebo klientelizmu, patrí, podľa respondentov, najmä oblasť obsadzovania pracovných miest (51%). Prítomnosť korupcie, klientelizmu respondenti často uvádzali aj v oblasti predaja obecných, mestských pozemkov a oblasť vydávania rôznych druhov povolení (po 41%).
- ▶ Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) je situácia v oblastiach, ktoré sú označované ako „korupčné“ relatívne nemenná (posuny neprekračujú hranicu 1 percentuálneho bodu). Výnimku tvorí mierny nárast vo vnímaní korupcie v oblastiach „verejného obstarávania“ a „stavebného konania“ (+ 3 percentuálne body v oboch prípadoch).

Najrozšírenejšia forma korupčného správania v miestnej samospráve obce/ mesta

- ▶ Medzi najrozšírenejšie formy korupčného správania miestnej samospráve obce, mesta patria, podľa respondentov, klientelizmus (51%) a tiež rodinkárstvo (42%).
- ▶ Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) sú názory na najrozšírenejšie formy korupčného správania relatívne nemenné (posuny neprekračujú hranicu 3 percentuálnych bodov). Výnimku tvorí mierny nárast v prípade „klientelizmu“ (+5 percentuálnych bodov).

Kto najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce/mesta

- ▶ Viac ako polovica respondentov (51%) si myslí, že zákazky platené z rozpočtu obce, mesta najčastejšie získavajú firmy blízke predstaviteľom obce, mesta: z toho 27% respondentov uviedla firmy blízke niektorým poslancom a 24% respondentov uviedlo firmy blízke starostovi alebo primátorovi.

- ▶ Necelá pätina (17%) respondentov je presvedčených, že takéto zákazky najčastejšie získavajú firmy s najlepšou ponukou.
- ▶ Takmer tretina (32%) respondentov nevedelo na túto otázku odpovedať, resp. nemá názor.
- ▶ Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) sa názory na to, kto najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce/mesta mierne odlišujú a to v podstate na úkor kategórie „nevie, nemá názor“. Nárast zaznamenali respondenti, ktorí uviedli „firmy s najlepšou ponukou“ (+5 percentuálnych bodov), avšak aj tí, ktorí sú presvedčení, že takéto zákazky získavajú firmy blízke predstaviteľom obce/mesta (+4 percentuálne body). Posun bol zaznamenaný aj medzi tými, ktorí nevedeli na otázku odpovedať, resp. nemali názor (- 9 percentuálnych bodov).

Opatrenia na obmedzenie korupcie v miestnej samospráve

- ▶ Najčastejšie uvádzaným opatrením (ktoré by najviac pomohlo obmedzeniu korupcie v miestnej samospráve obce, mesta) je, podľa respondentov, zverejňovanie všetkých informácií o činnosti, aktivitách, rozhodnutiach obce/mesta vrátane informácií o nakladaní s majetkom a financiami mesta/obce (45%).
- ▶ Viac ako tretina respondentov považuje za takéto opatrenie zmenu zákonov tak, aby poslanci a starostovia nemohli uprednostňovať osobný záujem pred záujmami obce/mesta (34%).
- ▶ V porovnaní s júlom 2003 sú názory na opatrenia napomáhajúce obmedzeniu korupcie relatívne nemenné (posuny neprekračujú hranicu 3 percentuálnych bodov). Mierny nárast zaznamenali kategórie „zverejnenie informácií o činnosti“ a tiež „medializácia podozrivých rozhodnutí“ (+3 percentuálne body). Naopak, mierny pokles zaznamenala kategória „posilnenie kontroly zo strany NKÚ SR“ (- 3 percentuálne body).

Miera rozšírenosti korupcie v miestnej samospráve obce/ mesta

- ▶ Rozšírenosť (veľmi + dosť rozšírená) korupcie v miestnej samospráve svojej obce, mesta deklaruje 36% respondentov. Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli tento názor, je medzi respondentmi z väčších miest.
- ▶ Opačný názor (korupcia je málo rozšírená, resp. vôbec neexistuje) uviedla viac ako štvrtina respondentov (27%). Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli tento názor, je medzi respondentmi z menších sídiel (do 2 tisíc obyvateľov)
- ▶ Takmer štvrtina respondentov si myslí, že korupcia v miestnej samospráve ich obce, mesta síce existuje, ale jej rozšírenosť nevedia posúdiť (24%).
- ▶ V porovnaní s júlom 2003 bol v aktuálnom prieskume (november 2007) zaznamenaný nárast názorov, že korupcia na miestnej úrovni je málo rozšírená, resp. neexistuje (+ 9 percentuálnych bodov).

Pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy v obci/meste

- ▶ Respondenti najčastejšie nevedia, či v ich meste/obci pôsobí skupina občianskych aktivistov, ktorá sa zaoberá kontrolou samospráva v obci/meste (56%)

- ▶ Ďalšia tretina respondentov odpovedala na túto otázku negatívne - teda, že v ich obci/meste takýto aktivisti nepôsobia (33%).
- ▶ Približne desatina respondentov uviedla, že v ich obci/meste pôsobia občianski aktivisti, ktorí sa zaoberajú kontrolou samosprávy (11%).

Názor na pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy v obci/meste

- ▶ Takmer polovica respondentov sa k pôsobeniu občianskych aktivistov, ktorí sa snažia o kontrolu samosprávy vyjadrila pozitívne – resp. si myslia, že takýto ľudia robia dobrú vec (46%).
- ▶ Približne 16% respondentov si myslí, že takíto ľudia síce robia dobrú vec, ale občas to prehávajú.
- ▶ Len 3% respondentov vnímajú takýchto občianskych aktivistov negatívne, resp. si myslia, že takíto ľudia škodia rozvoju obce/mesta.
- ▶ Viac ako tretina respondentov sa k tejto otázke nevedela vyjadriť (35%).

NÁZORY OBČANOV NA MIESTNE NOVINY, KTORÉ VYDÁVA OBEC/MESTO

- ▶ Takmer polovica respondentov (48%) deklaruje, že číta miestne noviny, ktoré vydáva ich obec/mesto. Najčastejšie si o týchto novinách myslia, že „je to príjemné čítanie a som rád/a, že ich obec vydáva“ (60% respondentov, ktorí čítajú miestne noviny) a „za nízku cenu/zadarmo sa môžu dostať viacerým ľuďom“ (46% respondentov, ktorí čítajú miestne noviny).
- ▶ Ďalších 15% respondentov uviedlo, že obec/mesto miestne noviny síce vydáva, ale oni ich nečítajú.
- ▶ Viac ako tretina respondentov (37%) si myslí, že obec/mesto vlastné noviny nevydáva, resp. nevedia, či ich vydáva.

VÝSLEDKY PRIESKUMU

1. NÁZORY OBČANOV NA ČINNOSŤ MIESTNEJ SAMOSPRÁVY V MESTE ALEBO OBCI

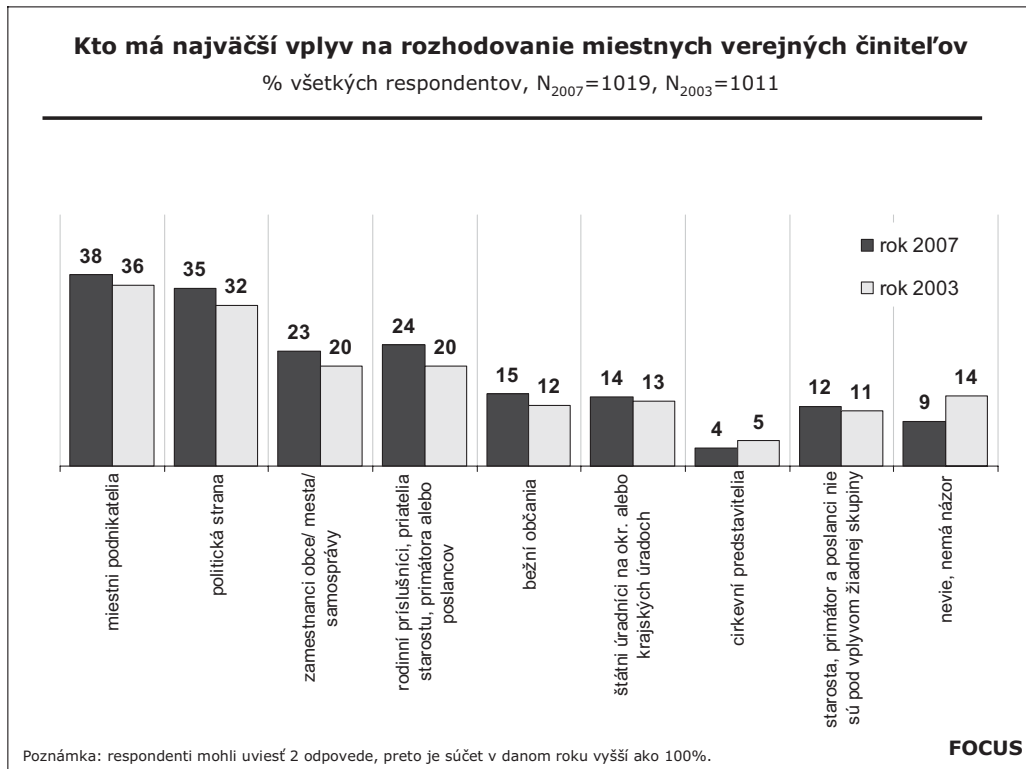
1.1. JEDNOTLIVCI ALEBO SKUPINY S NAJVÄČŠÍM VPLYVOM NA ROZHODOVANIE STAROSTU, PRIMÁTORA A POSLANCOV MIESTNEHO, RESP. MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Podľa názorov obyvateľov SR **najväčší vplyv na rozhodovanie** starostu alebo primátora a poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva **majú predovšetkým miestni podnikatelia** (38%) a tiež **niektorá z politických strán** alebo koalícia politických strán (35%).

Takmer štvrtina respondentov tiež uviedla rodinných príslušníkov, či priateľov starostu, primátora alebo poslancov (24%) a tiež zamestnancov obce, mesta, samosprávy (23%). Bežných občanov uviedlo 15% respondentov a 14% uviedlo štátnych úradníkov na okresných alebo krajských úradoch. Len 4% respondentov uviedlo tiež cirkevných predstaviteľov.

Približne každý desiaty respondent (12%) si myslí, že starosta, primátor a poslanci nie sú pod vplyvom žiadnej skupiny alebo jednotlivcov.

Na túto otázku nevedelo odpovedať, resp. nemá názor 19% respondentov.

V porovnaní s predchádzajúcim výskumom (júl 2003) síce neboli zaznamenané výrazné zmeny, na druhej strane mierny nárast zaznamenali kategórie: „rodinní príslušníci“ (o 4%), „politická strana“ (o 3%), „zamestnanci obce, samospráva“ (o 3%), „bežní ľudia“ (o 3%). Naopak, klesol počet, tých, ktorí nevedeli na otázku odpovedať (zo 14% na 9%).

KTO má najväčší vplyv na rozhodovanie predstaviteľov miestneho/mestského zastupiteľstva PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **miestnych podnikateľov** (38%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (43%)
- kvalifikovaní manuálni/prevádzkoví pracovníci (46%), tvoriví odborní pracovníci (53%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (48%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (59%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (48%)
- respondenti žijúci v Trenčianskom kraji (47%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **politickú stranu**, resp. koalíciu politických strán (35%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (57%)
- respondenti pracujúci ako tvoriví odborní pracovníci (54%)
- respondenti žijúci vo väčších mestách: s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (50%), vo veľkých mestách - v Bratislave alebo Košiciach (63%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (55%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (48%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **rodinných príslušníkov a priateľov starostu/primátora alebo poslancov** (24%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti maďarskej národnosti (32%)
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (37%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (31%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (34%)
- sympatizanti strany KDH (34%), strany ĽS-HZDS (37%), strany SMK (38%)

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **zamestnancov obce/mesta/samosprávy** (23%), je medzi respondentmi, ktorí žijú v obciach s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (30%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **bežných občanov** (15%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (22%)
- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (22%)
- sympatizanti strany SMER-SD (19%), strany SNS (24%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **štátnych úradníkov na okresných alebo krajských úradoch** (14%), je medzi respondentmi z väčších miest: s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (28%), z Bratislavy alebo z Košíc (22%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že starosta, primátor a poslanci nie sú pod vplyvom žiadnej skupiny alebo jednotlivcov (12%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s čistým mesačným príjmom domácnosti 10 001 – 14 000 Sk (24%)
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (20%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (9%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- mužmi (11%)
- respondentmi vo veku 18 – 24 rokov (18%)
- respondentmi so základným vzdelaním (14%)
- študenti (21%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili v NR SR (20%)

1.2. SÚKROMNÝ VERZUS VEREJNÝ ZÁUJEM STAROSTU/ PRIMÁTORA A POSLANCOV PRI ROZHODOVANÍ

Približne **38% respondentov sa domnieva, že starosta, primátor a poslanci v ich meste, obci presadzujú pri rozhodovaní verejný záujem**. Takmer tretina respondentov si myslí, že títo predstavitelia obce, mesta presadzujú verejný záujem väčšinou (31%) a 7% respondentov si myslí, že presadzujú verejný záujem vždy.

Viac ako tretina respondentov (**37%**) uviedla **presadzovanie niekedy verejného - inokedy súkromného záujmu** zo strany starostu, primátora a poslancov pri rozhodovaní.

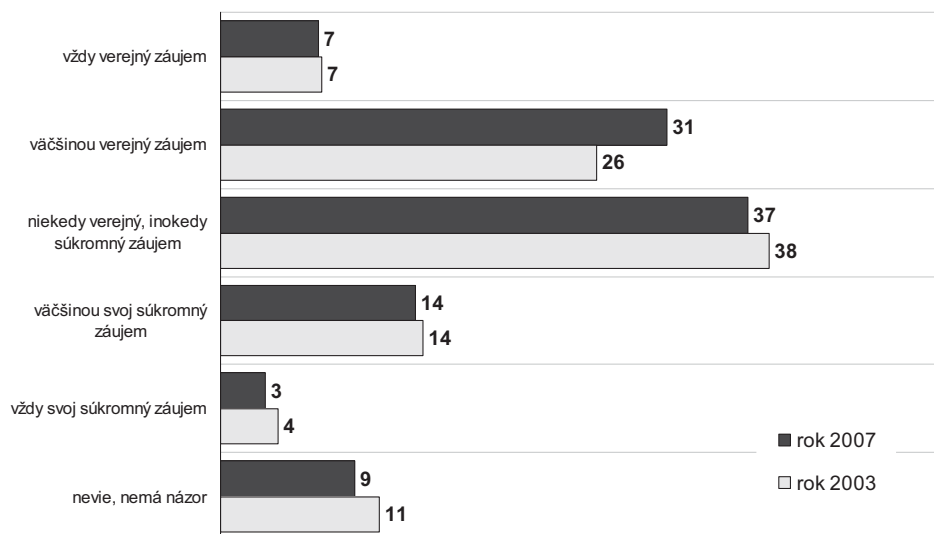
Prevalu súkromného záujmu starostu, primátora a poslancov pri rozhodovaní predpokladá takmer **pätina respondentov (17%)** – pričom 14% respondentov si myslí, že väčšinou a 3% respondentov, že vždy presadzujú takýto záujem.

Približne každý desiaty respondent (9%) nemá názor, resp. nevie na túto otázku odpovedať.

V porovnaní s júlom 2003 bol v aktuálnom prieskume (november 2007) zaznamenaný mierny nárast respondentov, ktorí si myslia, že verejní činitelia presadzujú verejný pred osobným záujmom (nárast o 5 percentuálnych bodov).

Presadzovanie osobného alebo verejného záujmu u verejných činiteľov

% všetkých respondentov, N₂₀₀₇=1019, N₂₀₀₃=1011

FOCUS

Súkromný verzus verejný záujem predstaviteľov miestneho/mestského zastupiteľstva pri rozhodovaní PODEA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že predstavitelia mesta, obce presadzujú (vždy + väčšinou) **verejný záujem** (38%), je medzi respondentmi žijúcimi v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (49%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (49%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že predstavitelia mesta, obce presadzujú **niekedy verejný záujem, inokedy súkromný** (37%), je medzi respondentmi žijúcimi v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (46%), vo veľkých mestách – v Bratislave alebo Košiciach (45%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že predstavitelia mesta, obce presadzujú (vždy + väčšinou) **súkromný záujem** (17%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (22%), vo veľkých mestách – v Bratislave alebo Košiciach (28%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (33%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí nevedeli na otázku odpovedať (9%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (15%)
- respondenti žijúci vo väčších mestách: s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (18%)

- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (17%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (16%).

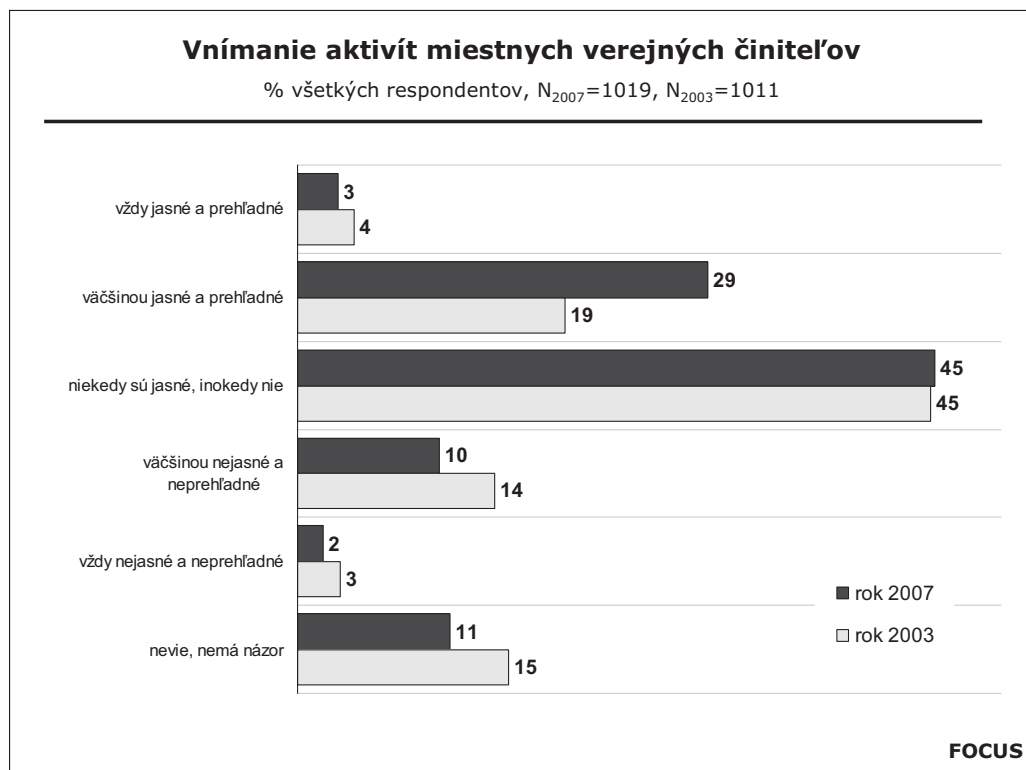
1.3. VNÍMANIE AKTIVÍT STAROSTU, PRIMÁTORA A OBCENÉHO/ MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Čo sa týka transparentnosti aktivít a rozhodnutí starostu, primátora a obecného alebo mestského zastupiteľstva - respondenti ju hodnotia najčastejšie ambivalentne. Takmer polovica respondentov (45%) si myslí, že tieto aktivity, resp. rozhodnutia sú niekedy jasné, inokedy nie.

Takmer tretina respondentov (32%) si myslí, že aktivity a rozhodnutia starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva sú jasné a prehľadné. Vždy jasné a prehľadné sú pre 3% respondentov a väčšinou jasné a prehľadné pre 29% respondentov.

Naopak, 12% respondentov zastáva názor, že aktivity a rozhodnutia týchto predstaviteľov obce, mesta sú nejasné a neprehľadné – pričom pre 10% respondentov sú väčšinou nejasné a neprehľadné a pre 2% respondentov vždy nejasné a neprehľadné.

Na túto otázku nevedelo odpovedať, resp. nemá názor približne desatina respondentov (11%).

V porovnaní s júlom 2003 sú v aktuálnom prieskume (november 2007) aktivity miestnych verejných činiteľov výraznejšie považované za jasné a prehľadné (nárast o 8 percentuálnych bodov). Naopak, klesol počet tých, ktorí ich označili za nejasné a neprehľadné (o 5% menej) a tiež tých, ktorí nemajú na túto otázku názor, resp. „nevedia odpovedať“ (pokles o 4 percentuálne body).

Vnímanie aktivít starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **aktivity a rozhodnutia starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva sú (vždy + väčšinou) jasné a prehľadné** (32%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v menších obciach s počtom: do 2 tisíc obyvateľov (44%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (45%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (41%)
- sympatizanti strany SNS (45%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **aktivity a rozhodnutia starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva sú niekedy jasné, inokedy nie** (45%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci vo veľkých mestách – v Bratislave alebo Košiciach (54%)
- respondenti žijúci v Košickom kraji (54%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **aktivity a rozhodnutia starostu, primátora a obecného, mestského zastupiteľstva sú (vždy + väčšinou) nejasné a neprehľadné** (12%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci vo veľkých mestách – v Bratislave alebo Košiciach (20%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (22%)
- respondenti, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevolíči (17%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (11%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (17%)
- študenti (19%)
- respondenti žijúci vo väčších mestách s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (19%)
- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (17%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (20%).

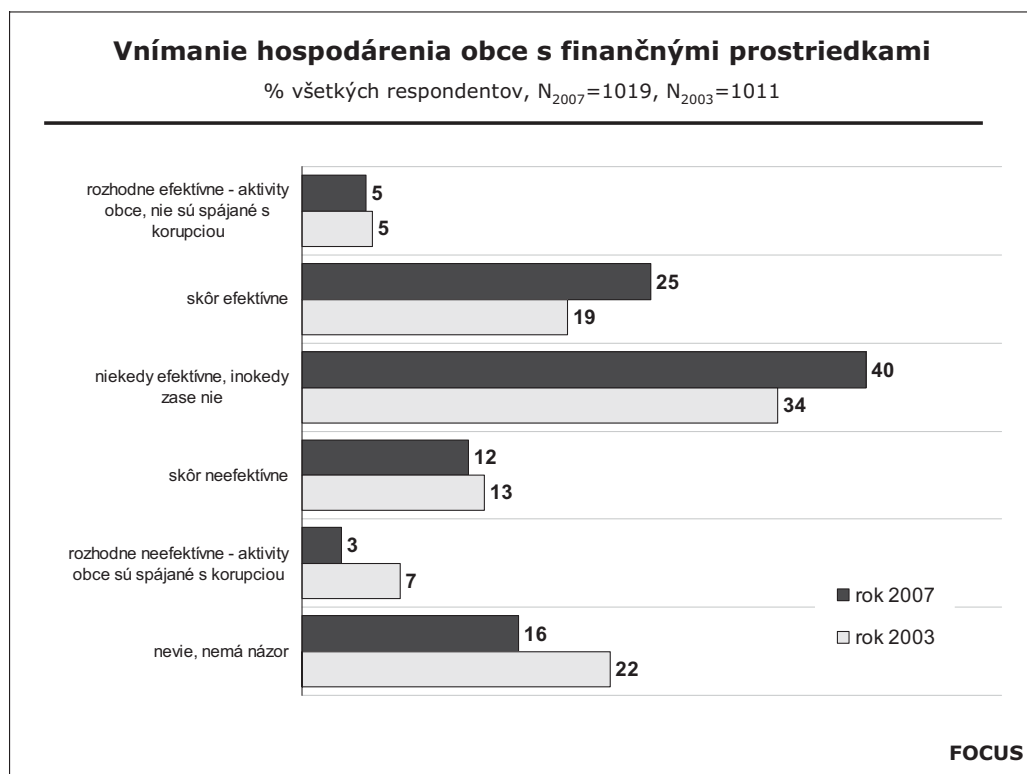
1.4. NÁZORY NA HOSPODÁRENIE MIESTNEJ SAMOSPRÁVY S FINANČNÝMI PROSTRIEDKAMI

Názory občanov na hospodárenie miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami sú najčastejšie hodnotené ambivalentne.

Približne **40% respondentov si myslí**, že hospodárenie obce, mesta **je niekedy efektívne, inokedy zase nie**. 16% respondentov nevedeli na otázku hospodárenia miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami odpovedať, resp. nemajú na ňu názor.

Takmer **tretina respondentov (30%)** považuje hospodárenie svojej obce, mesta s finančnými prostriedkami **za efektívne**. Rozhodne efektívne, resp. že aktivity obce nie sú spájané s korupciou sú pre 5% respondentov a skôr efektívne pre štvrtinu respondentov (25%).

Naopak, **15% respondentov** zastáva názor, že takéto hospodárenie **je neefektívne** – pričom pre 12% respondentov skôr neefektívne a pre 3% respondentov rozhodne neefektívne, resp. že aktivity obce sú spájané s korupciou.

Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) je v aktuálnom prieskume (november 2007) hospodárenie obce s finančnými prostriedkami častejšie vnímané ako efektívne (nárast o 6 percentuálnych bodov).

Názory občanov na hospodárenie miestnej samosprávy s finančnými prostriedkami PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí **považujú hospodárenie svojej obce, mesta s finančnými prostriedkami za (rozhodne + skôr) efektívne (30%)**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- výkonní odborní pracovníci, úradníci (38%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (40%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (41%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (42%)
- sympatizanti strany SMER-SD (35%), strany SNS (40%).

Vyšší podiel respondentov, považujú **hospodárenie svojej obce, mesta s finančnými prostriedkami niekedy za efektívne, inokedy zase nie** (40%), je medzi respondentmi, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevoličmi (53%).

Vyšší podiel respondentov, **považujú hospodárenie svojej obce, mesta s finančnými prostriedkami za (skôr + rozhodne) neefektívne** (15%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (28%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (26%).

Vyšší podiel respondentov, **ktorí nevedeli na otázku odpovedať** (16%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (23%)
- študenti (29%)
- respondenti žijúci vo väčších obciach s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (30%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (30%).

2. NÁZORY OBČANOV NA KORUPCIU A KLIENTELIZMUS V MIESTNEJ SAMOSPRÁVE V MESTE ALEBO OBCI

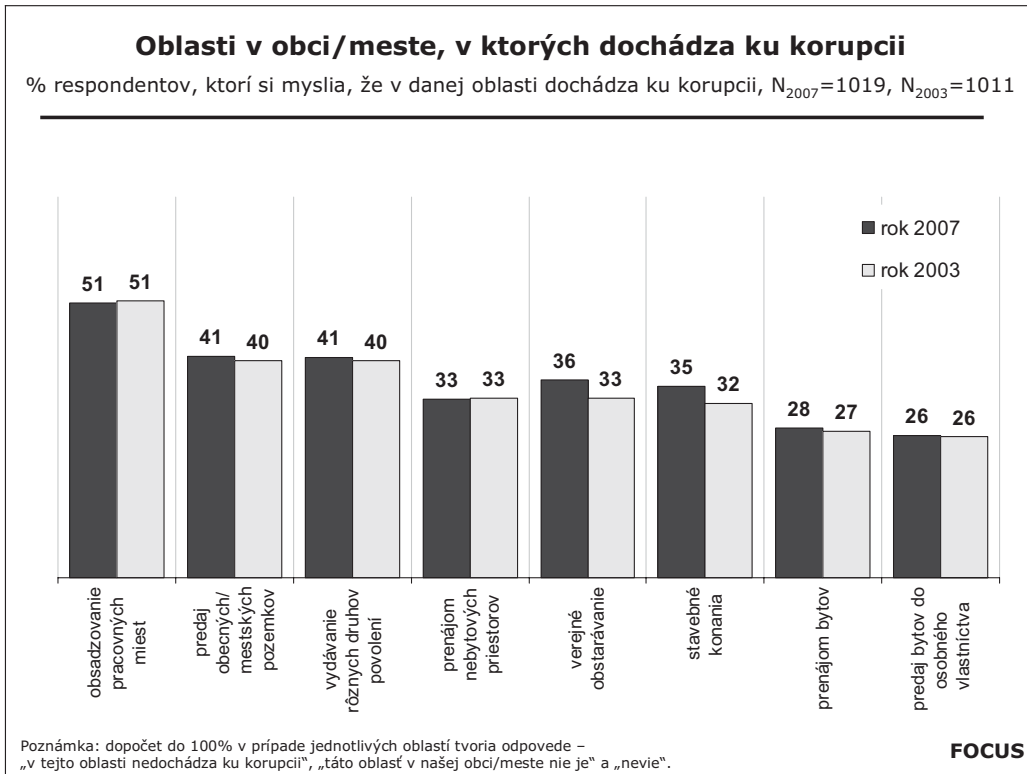
2.1. KORUPCIA, KLIENTELIZMUS V OBCI/ MESTE V JEDNOTLIVÝCH OBLASTIACH

Medzi najčastejšie oblasti, v ktorých dochádza ku korupcii alebo klientelizmu patrí, podľa respondentov, najmä **oblasť obsadzovania pracovných miest (51%)**.

Korupciu, resp. klientelizmus v **oblasti predaja obecných, mestských pozemkov a oblastí vydávania rôznych druhov povolení** uviedlo po 41% respondentov.

Približne tretina respondentov tiež uviedla, že korupcia alebo klientelizmus sa vyskytuje v nasledujúcich oblastiach: verejné obstarávanie (36%), stavebné konania (35%), prenájom nebytových priestorov (33%). Viac ako štvrtina respondentov tiež uviedla prenájom bytov (28%) a predaj bytov do osobného vlastníctva (26%).

Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) je situácia v oblastiach, ktoré sú označované ako „korupčné“ relatívne nemenná, resp. posuny neprekračujú hranicu 1 percentuálneho

bodú. Výnimku tvorí mierny nárast vo vnímaní korupcie v oblastiach „verejného obstarávania“ a „stavebného konania“ (+ 3 percentuálne body v oboch prípadoch).

Korupcia, klientelizmus v obci/ meste v jednotlivých oblastiach PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

OBSADZOVANIE PRACOVNÝCH MIEST

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (51%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (62%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (61%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (74%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (60%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (21%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s čistým mesačným príjmom domácnosti 18 001 – 22 000 Sk (30%)
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (37%)
- sympatizanti strany ĽS-HZDS (33%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (25%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v obciach s počtom 2 - 5 tisíc obyvateľov (34%)
- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (33%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (30%).

PREDAJ OBECNÝCH MESTSKÝCH POZEMKOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (41%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (62%)
- respondenti slovenskej národnosti (42%)
- respondenti pracujúci ako tvoriví odborní pracovníci (59%), podnikatelia, živnostníci (56%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 - 20 tisíc obyvateľov (50%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (57%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (55%), respondenti žijúci v Bratislave, Košiciach (73%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (64%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (55%)

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (19%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti maďarskej národnosti (26%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (29%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (26%)
- sympatizanti strany SMK (29%).

Vyšší podiel respondentov, **ktorí nevedeli na otázku odpovedať** (29%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (37%)
- respondenti s najnižším čistým mesačným príjmom domácnosti (40%)
- respondenti s väčších miest s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (38%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (36%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (43%).

GYDÁVÁNIE RÔZNYCH DRUHOV POVOLENÍ

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (41%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (57%)
- podnikatelia, živnostníci (53%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 - 20 tisíc obyvateľov (50%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (57%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (71%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (58%)
- sympatizanti strany SDKÚ (51%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (29%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (44%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (36%)
- sympatizanti strany SMK (39%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (28%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (40%)
- študenti (37%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 2 - 5 tisíc obyvateľov (38%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (42%).

VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (36%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (48%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (46%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (45%), respondenti žijúci v Bratislave, Košiciach (66%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (53%), v Nitrianskom kraji (51%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (46%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (23%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (37%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (30%)
- sympatizanti strany SNS (38%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (37%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (46%)
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (46%), v Prešovskom kraji (44%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (53%).

PRENÁJOM NEBYTOVÝCH PRIESTOROV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (33%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (45%)
- tvoria odborní pracovníci (48%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 - 20 tisíc obyvateľov (44%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (45%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (43%), respondenti žijúci v Bratislave, Košiciach (64%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (59%)
- respondenti, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevoliči (45%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (26%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- výkonní odborní pracovníci, úradníci (33%)
- respondenti s čistými mesačnými príjmami domácnosti 18 001 – 22 000 Sk (33%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (34%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (33%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (34%)
- sympatizanti strany SMK (37%), strany SNS (37%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (30%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (37%)
- respondenti s najnižšími čistými mesačnými príjmami domácnosti - do 10 000 Sk (39%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (42%)
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (39%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (47%).

STAVEBNÉ KONANIA

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (35%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (49%)
- podnikatelia, živnostníci (53%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (50%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (49%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (56%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (71%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom (59%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (48%), respondenti, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevoliči (43%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (29%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (44%), 2 – 5 tisíc obyvateľov (41%)
- sympatizanti strany SMK (43%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (31%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (41%)
- nepracujúci dôchodcovia (36%), študenti (39%)
- respondenti žijúci vo väčších mestách s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (40%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (30%).

PRENÁJOM BYTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (28%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- tvoria odborní pracovníci (41%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (34%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (39%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (54%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom (50%)
- respondenti, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevoliči (35%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (26%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- výkonní odborní pracovníci (33%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 2 – 5 tisíc obyvateľov (35%), 5 -20 tisíc obyvateľov (38%)
- respondenti žijúci v Trnavskom kraji (36%)
- sympatizanti strany SNS (39%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že **takáto oblasť v ich obci, meste nie je** (19%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (27%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (51%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (33%)
- sympatizanti strany KDĽ (36%), sympatizanti strany SNS (28%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (27%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (34%)
- respondenti v domácnosti alebo na materskej dovolenke (42%)
- respondenti žijúci v obciach/mestách s počtom 2 – 5 tisíc obyvateľov (34%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (35%)
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (38%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (42%).

PREDAJ BYTOV DO OSOBNÉHO VLASTNÍCTVA

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **dochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (26%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- tvoriví odborní pracovníci (38%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (37%), v Bratislave, Košiciach (61%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom (50%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (38%), respondenti, ktorí by sa nezúčastnili volieb do NR SR (32%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v tejto oblasti v ich obci, meste **nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu** (26%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (39%)
- tvoriví odborní pracovníci (37%)
- respondenti s najvyššími čistými mesačnými príjmami domácnosti – 30 001 a viac Sk (31%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (38%)
- sympatizanti strany SNS (40%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že **takáto oblasť v ich obci, meste nie je** (20%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (37%)
- nepracujúci dôchodcovia (25%)
- respondenti s čistými mesačnými príjmami domácnosti – 14 001 – 18 000 Sk (27%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (51%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (32%)
- sympatizanti strany KDĽ (34%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (28%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (34%)
- respondenti žijúci v domácnosti alebo na materskej dovolenke (43%)
- respondenti s najnižšími čistými mesačnými príjmami domácnosti – do 10 000 Sk (39%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 2 - 5 tisíc obyvateľov (35%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (37%)
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (40%), v Banskobystrickom kraji (37%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (43%).

2.2. NAJROZŠÍRENEJŠIE FORMY KORUPČNÉHO SPRÁVANIA SA V MIESTNEJ SAMOSPRÁVE OBCE/MESTA

Medzi najrozšírenejšie formy korupčného správania sa v miestnej samospráve obce/ mesta patria, podľa respondentov, predovšetkým **klientelizmus (51%)** a tiež **rodinkárstvo (42%)**.

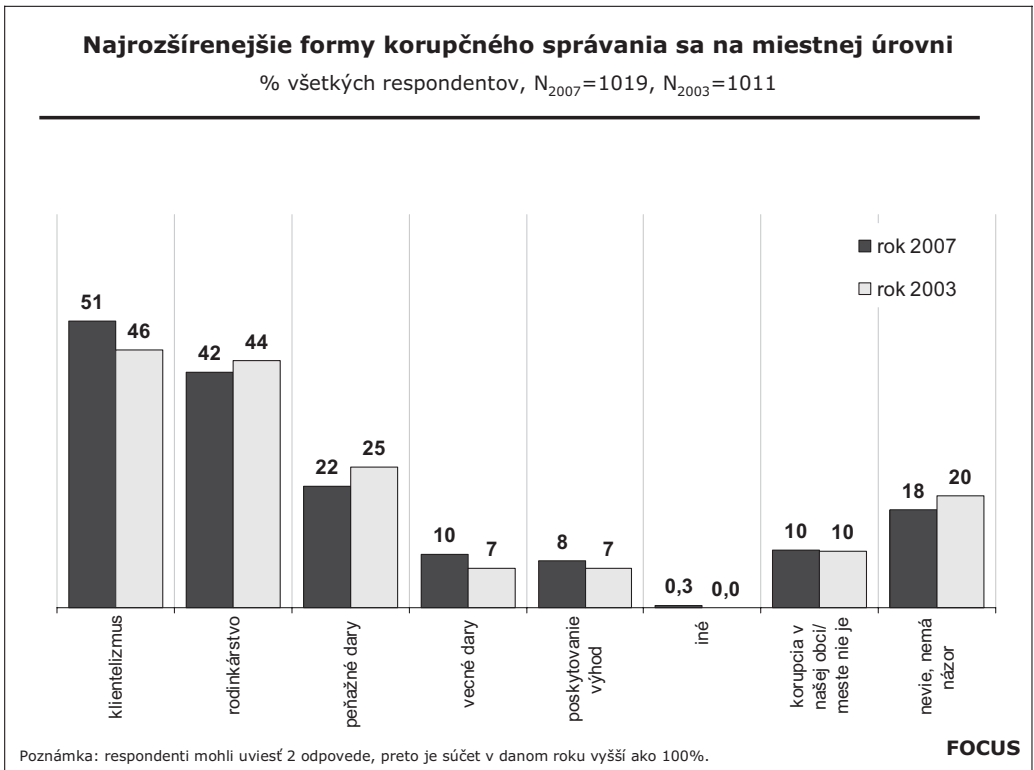
Viac ako **pätina respondentov (22%)** tiež v tejto súvislosti uviedla **peňažné dary**.

Vecné dary uviedlo 10% respondentov a poskytovanie výhod ako formy korupčného správania uviedlo 8% respondentov.

Každý desiaty respondent si myslí, že korupcia v jeho obci, meste nie je (10%).

Takmer pätina respondentov sa k tejto otázke nevedela vyjadriť, resp. nemá názor (18%).

Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) sú názory na najrozšírenejšie formy korupčného správania relatívne nemenné (posuny neprekračujú hranicu 3 percentuálnych bodov). Výnimku tvorí mierny nárast v prípade „klientelizmu“ (o 5 percentuálnych bodov).

Najrozšírenejšie formy korupčného správania sa v miestnej samospráve obce, mesta POĎĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **klientelizmus** (51%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so stredoškolským vzdelaním (55%), s vysokoškolským vzdelaním (67%)
- výkonní odborní pracovníci (59%), podnikatelia, živnostníci (67%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (59%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (75%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (62%), v Košickom kraji (60%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **rodinkárstvo** (42%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách sympatizanti strany SNS (53%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli **peňažné dary** (22%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti vo veku 18 – 24 rokov (30%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (32%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (31%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (34%), v Nitrianskom kraji (28%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (18%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti vo veku 60 a viac rokov (25%)
- respondenti s čistými mesačnými príjmami domácnosti 10 001 – 14 000 Sk (29%)
- respondenti žijúci v Trnavskom kraji (27%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (31%).

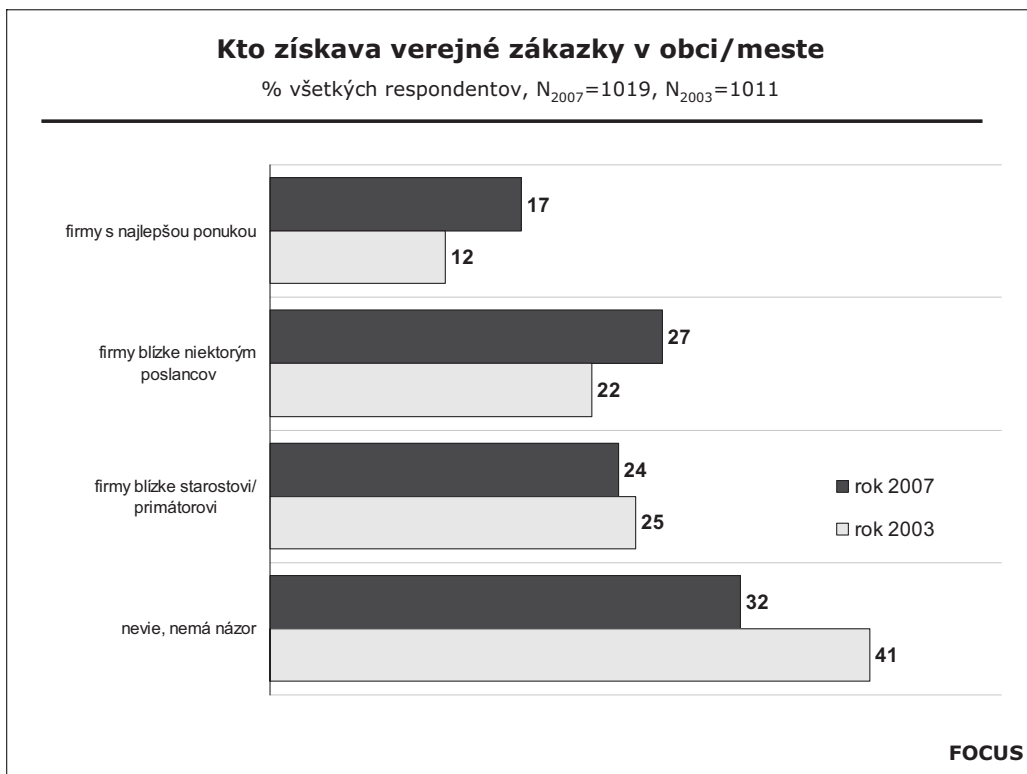
2.3. KTO NAJČASTEJŠIE ZÍSKAVA ZÁKAZKY PLATENÉ Z ROZPOČTU OBCE/MESTA

Viac ako polovica respondentov (51%) si myslí, že zákazky platené z rozpočtu obce, mesta najčastejšie získavajú firmy blízke predstaviteľom obce, mesta. Prítom viac ako štvrtina respondentov (27%) uviedla firmy blízke niektorým poslancom a 24% respondentov uviedlo firmy blízke starostovi alebo primátorovi.

Necelá pätina respondentov (17%) je presvedčených, že takéto zákazky najčastejšie získavajú firmy s najlepšou ponukou.

Takmer tretina respondentov (32%) nevedelo na túto otázku odpovedať, resp. nemá názor.

Oproti predchádzajúcemu prieskumu (júl 2003) sa názory na to, kto najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce/mesta mierne odlišujú a to v podstate na úkor kategórie „nevie, nemá názor“. Nárast zaznamenali respondenti, ktorí uviedli „firmy s najlepšou ponukou“ (o 5 percentuálnych bodov), avšak aj tí, ktorí sú presvedčení, že takéto zákazky získavajú firmy blízke predstaviteľom obce/mesta (zo 47% v 2003 na 51% v 2007 – čo je nárast o 4 percentuálne body). Posun bol zaznamenaný aj medzi tými, ktorí nevedeli na otázku odpovedať, resp. nemali názor – a to pokles o 9 percentuálnych bodov (zo 41% na 32%).

Kto najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce, mesta PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že zákazky platené z rozpočtu obce, mesta najčastejšie získavajú **firmy s najlepšou ponukou** (17%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (24%)
- sympatizanti strany SNS (32%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že zákazky platené z rozpočtu obce, mesta najčastejšie získavajú **firmy blízke niektorým poslancom** (27%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (37%)
- respondenti slovenskej národnosti (28%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (35%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (36%), respondenti žijúci v Bratislave, Košiciach (39%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (36%), v Trenčianskom kraji (36%)
- respondenti, ktorí by sa v súčasnosti nezúčastnili volieb do NR SR - nevolíči (35%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že zákazky platené z rozpočtu obce, mesta najčastejšie získavajú **firmy blízke starostovi, primátorovi** (24%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti maďarskej národnosti (34%)
- respondenti v domácnosti alebo na materskej dovolenke (40%)
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (33%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (32%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (41%)
- nepracujúci dôchodcovia (39%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (44%).

2.4. OPATRENIA NA OBMEDZENIE KORUPCIE V MIESTNEJ SAMOSPRÁVE

Najčastejšie uvádzaným opatrením (ktoré by najviac pomohlo obmedzeniu korupcie v miestnej samospráve obce, mesta) je, podľa respondentov, **zverejňovanie všetkých informácií o činnosti, aktivitách, rozhodnutiach obce/mesta vrátane informácií o nakladaní s majetkom a financiami mesta/obce (45%)**.

Viac ako tretina respondentov považuje za takéto opatrenie **zmenu zákonov tak, aby poslanci a starostovia nemohli uprednostňovať osobný záujem pred záujmami obce/mesta (34%)**.

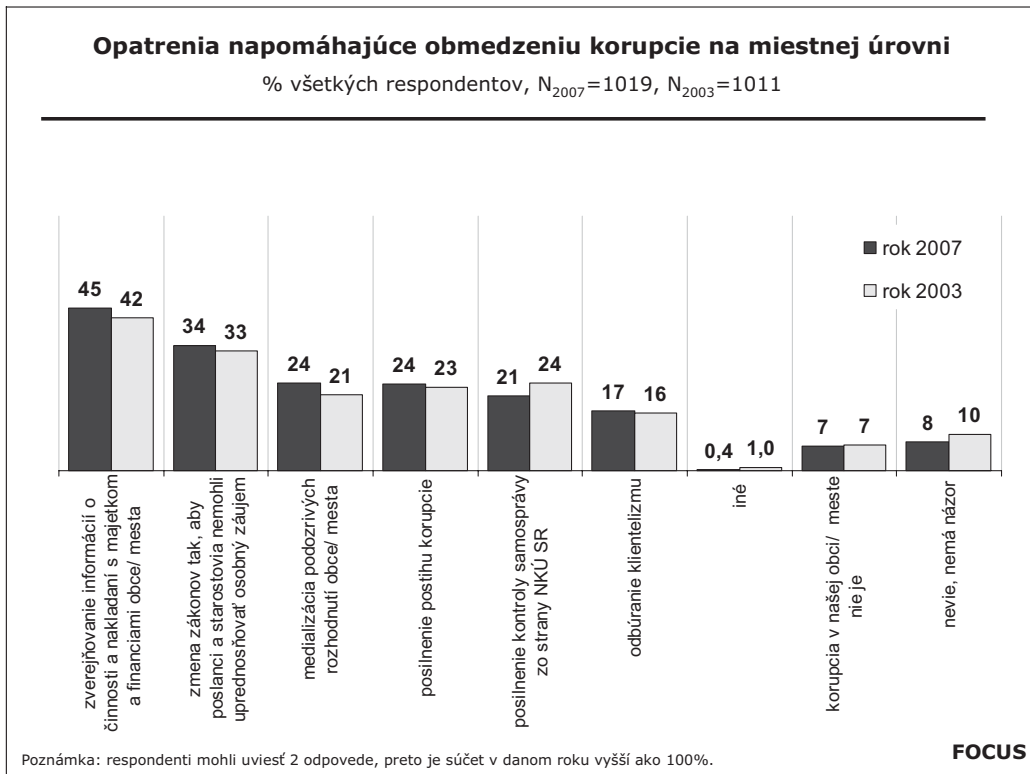
Viac ako pätina respondentov tiež uviedla nasledujúce opatrenia:

- medializácia, zverejňovanie podozrivých rozhodnutí obce, mesta v médiách – 24%.
- posilnenie postihu korupcie (cez činnosť polície, prokuratúry, súdov) – 24%
- posilnenie kontroly samosprávy zo strany Najvyššieho kontrolného úradu SR – 21%.

Odbúranie klientelizmu ako opatrenie na obmedzenie korupcie uviedlo 17% respondentov.

7% respondentov si myslí, že korupcia v jeho obci, meste nie je. Približne 8% respondentov sa nevedeli vyjadriť, resp. nemá názor.

V porovnaní s júlom 2003 sú názory na opatrenia napomáhajúce obmedzeniu korupcie relatívne nemenné (posuny neprekračujú hranicu 3 percentuálnych bodov). Mierny nárast

zaznamenali kategórie „zverejnenie informácií o činnosti“ a tiež „medializácia podozrivých rozhodnutí“ (nárast o 3%). Naopak, mierny pokles zaznamenala kategória „posilnenie kontroly zo strany NKÚ SR“ (pokles o 3%).

Opatrenia na obmedzenie korupcie na miestnej úrovni PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že na obmedzenie korupcie by pomohlo **zverejňovanie podozrivých rozhodnutí obce, mesta** (24%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (36%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 - 20 tisíc obyvateľov (31%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (37%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (32%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že na obmedzenie korupcie by pomohlo **posilnenie postihu korupcie** (24%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (30%), 55 – 59 rokov (36%)
- respondenti žijúci vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (39%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (35%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že na obmedzenie korupcie by pomohlo **odbúranie klientelizmu** (17%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so stredoškolským vzdelaním (20%), s vysokoškolským vzdelaním (20%)
- podnikatelia, živnostníci (29%)
- respondenti s najvyššími čistými mesačnými príjmami domácnosti – 30 001 a viac Sk (22%)
- respondenti žijúci vo veľkých mestách – v Bratislave alebo v Košiciach (26%).

V prípade „zverejňovania informácií o činnosti, aktivitách obce, mesta“ (45%), „zmeny zákonov“ (34%) a „posilnenia kontroly samosprávy zo strany NKÚ SR“ (21%), sú odpovede respondentov podľa sociálno-demografických charakteristík rozložené rovnomerne, resp. nie sú medzi nimi výrazne odlišnosti.

2.5. MIERA ROZŠÍRENOSTI KORUPCIE V MIESTNEJ SAMOSPRAVE OBCE/ MESTA

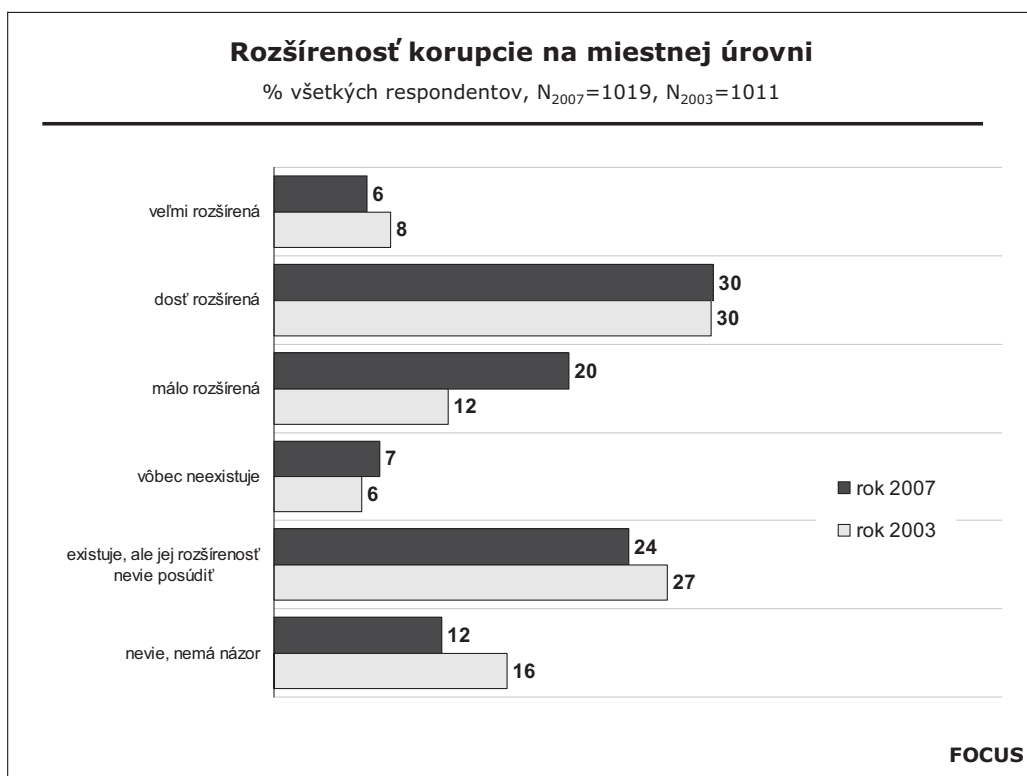
Rozšírenosť korupcie v miestnej samospráve svojej obce, mesta deklaruje 36% respondentov – pričom 6% respondentov korupciu označilo za veľmi rozšírenú a 30% respondentov za dosť rozšírenú.

Opačný názor uviedla viac ako štvrtina respondentov (27%) – pričom 20% respondentov si myslí, že **korupcia** v miestnej samospráve ich obce, mesta je **málo rozšírená** a 7% respondentov, že **vôbec neexistuje**.

Takmer štvrtina respondentov si myslí, že korupcia v miestnej samospráve ich obce, mesta síce existuje, ale jej rozšírenosť nevedeli posúdiť (24%).

Na túto otázku nevedelo odpovedať, resp. nemá názor 12% respondentov.

V porovnaní s júlom 2003 bol v aktuálnom prieskume (november 2007) zaznamenaný mierny nárast názorov, že korupcia na miestnej úrovni je málo rozšírená, resp. neexistuje (nárast o 9 percentuálnych bodov).

Miera rozšírenosti korupcie v miestnej samospráve obce/ mesta PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí deklarujú **rozšírenosť korupcie v miestnej samospráve svojej obce, mesta** (36%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- podnikatelia, živnostníci (50%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (46%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (67%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (59%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (47%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že v ich meste, obci je **málo rozšírená, resp, nie je korupcia** (27%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (47%)
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (35%)
- sympatizanti strany SMK (41%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (12%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti vo veku 18 – 24 rokov (18%)
- študenti (19%), nezamestnaní (22%)
- respondenti žijúci v obciach s počtom 2 - 5 tisíc obyvateľov (18%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (18%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (24%).

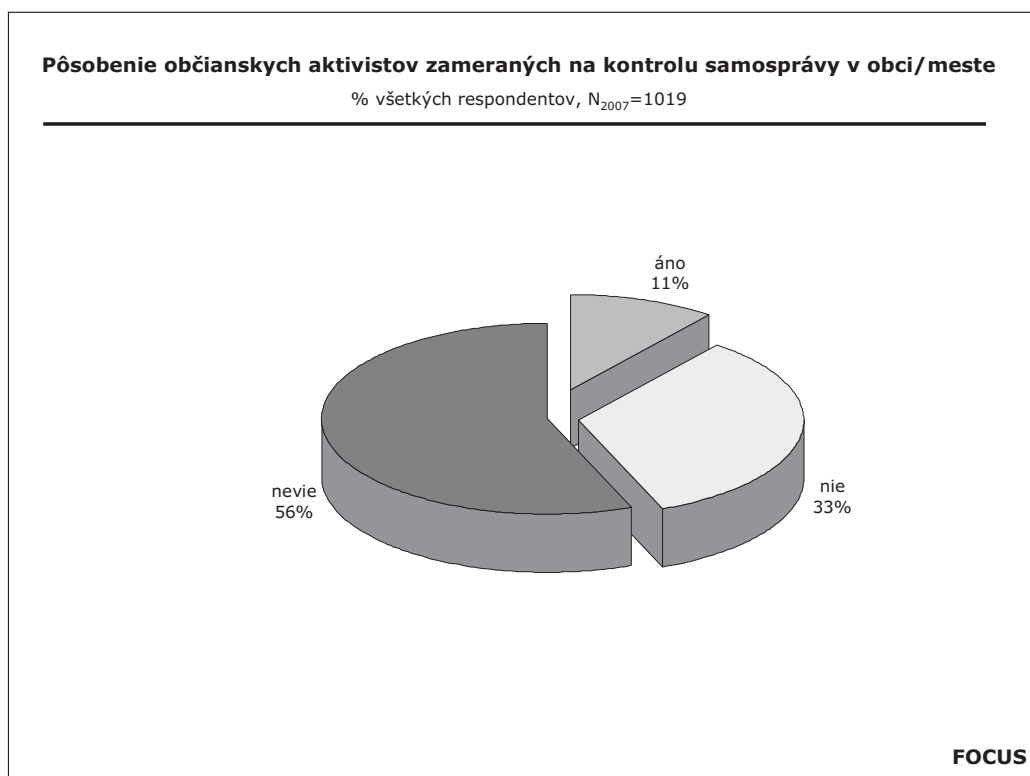
V prípade kategórie tých, ktorí si myslia, že **korupcia v ich meste/obci existuje, ale nevedia jej rozšírenosť posúdiť** (24%), sú odpovede respondentov podľa sociálno-demografických charakteristík rozložené rovnomerne, resp. nie sú medzi nimi výrazne odlišnosti.

2.6. PÔSOBENIE OBČIANSKÝCH AKTIVISTOV ZAMERANÝCH NA KONTROLU SAMOSPRÁVY V OBCI/MESTE

Respondenti **najčastejšie nevedia**, či v ich meste/obci pôsobí skupina občianskych aktivistov, ktorá sa zaoberá kontrolou samospráva v obci/meste. Túto odpoveď uviedla **viac ako polovica respondentov (56%)**.

Ďalšia **tretina respondentov odpovedala na túto otázku negatívne** - teda, že v ich obci/meste **takýto aktivisti nepôsobia (33%)**.

Približne **desatina respondentov uviedla**, že v ich obci/meste **pôsobia občianski aktivisti**, ktorí sa zaoberajú kontrolou samosprávy (11%).

Pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy v obci/mesta PODEĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v ich obci/meste **pôsobí skupina občianskych aktivistov zaoberajúcich sa kontrolou samosprávy (11%)**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- **výkonní odborní pracovníci (17%)**, **tvoriví odborní pracovníci (24%)**

- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (17%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (17%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že v ich obci/meste **nepôsobí skupina občianskych aktivistov zaoberajúcich sa kontrolou samosprávy** (33%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti maďarskej národnosti (52%)
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (57%)
- respondenti žijúci v Trnavský kraji (45%)
- sympatizanti strany SMK (59%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (56%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- nekvalifikovaní manuálni pracovníci (77%)
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (73%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (73%), vo veľkých mestách - v Bratislave, Košiciach (65%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuviedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (70%).

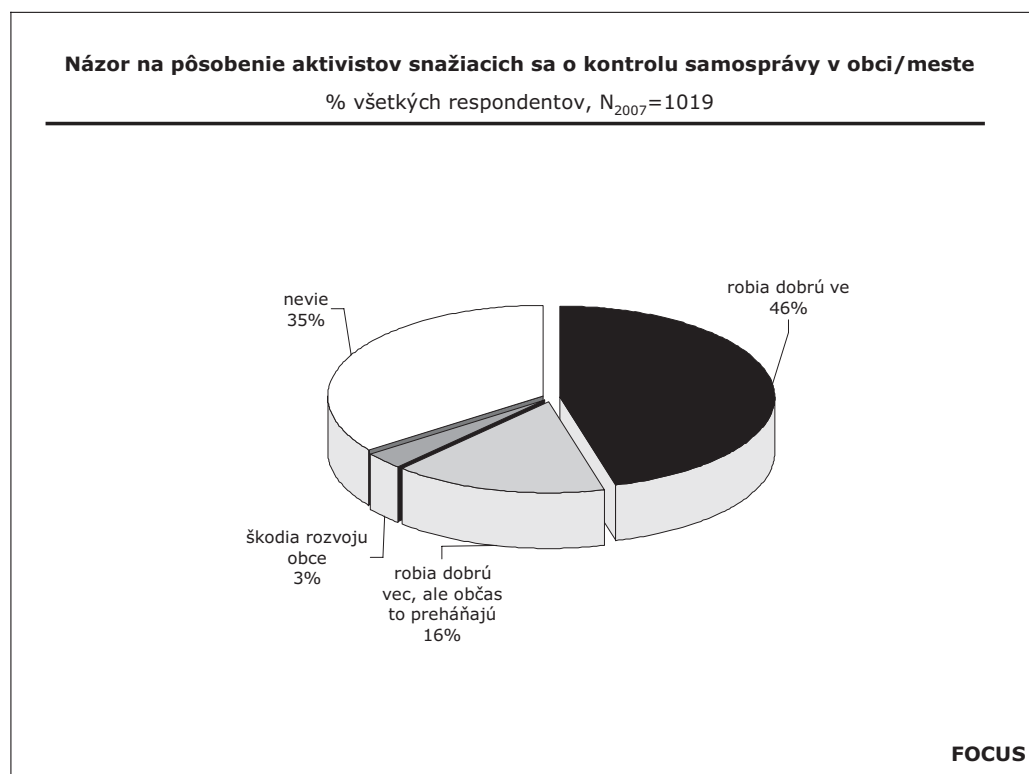
2.7. NÁZOR NA PÔSOBENIE OBČIANSKÝCH AKTIVISTOV ZAMERANÝCH NA KONTROLU SAMOSPRÁVY V OBCI/ MESTE

Takmer polovica respondentov sa k pôsobeniu občianskych aktivistov, ktorí sa snažia o kontrolu samosprávy vyjadrila **pozitívne** – resp. **si myslia, že takíto ľudia robia dobrú vec** (46%).

Približne **16%** respondentov si myslí, že **takíto ľudia síce robia dobrú vec, ale občas to prehávajú**.

Len 3% respondentov vnímajú **takýchto občianskych aktivistov negatívne**, resp. si myslia, že takíto ľudia škodia rozvoju obce/mesta.

Viac ako tretina respondentov sa k tejto otázke nevedela vyjadriť (35%).

Názor na pôsobenie občianskych aktivistov zameraných na kontrolu samosprávy PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že občianski aktivisti snažiaci sa o kontrolu samosprávy **robia dobrú vec** (46%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (63%)
- tvoriví odborní pracovníci (65%)
- respondenti žijúci vo veľkých mestách – v Bratislave, v Košiciach (55%)
- respondenti žijúci v Košickom kraji (56%)
- sympatizanti strany SDKÚ-DS (63%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že občianski aktivisti snažiaci sa o kontrolu samosprávy **robia dobrú vec, ale občas to prehávajú** (16%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- výkonní odborní pracovníci (24%),
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (20%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (29%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nevedeli na otázku odpovedať** (35%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- nekvalifikovaní manuálni pracovníci (54%), kvalifikovaní manuálni, prevádzkoví pracovníci (41%)
- respondenti, ktorí nevedia/neuvedli, koho by volili vo voľbách do NR SR (52%).

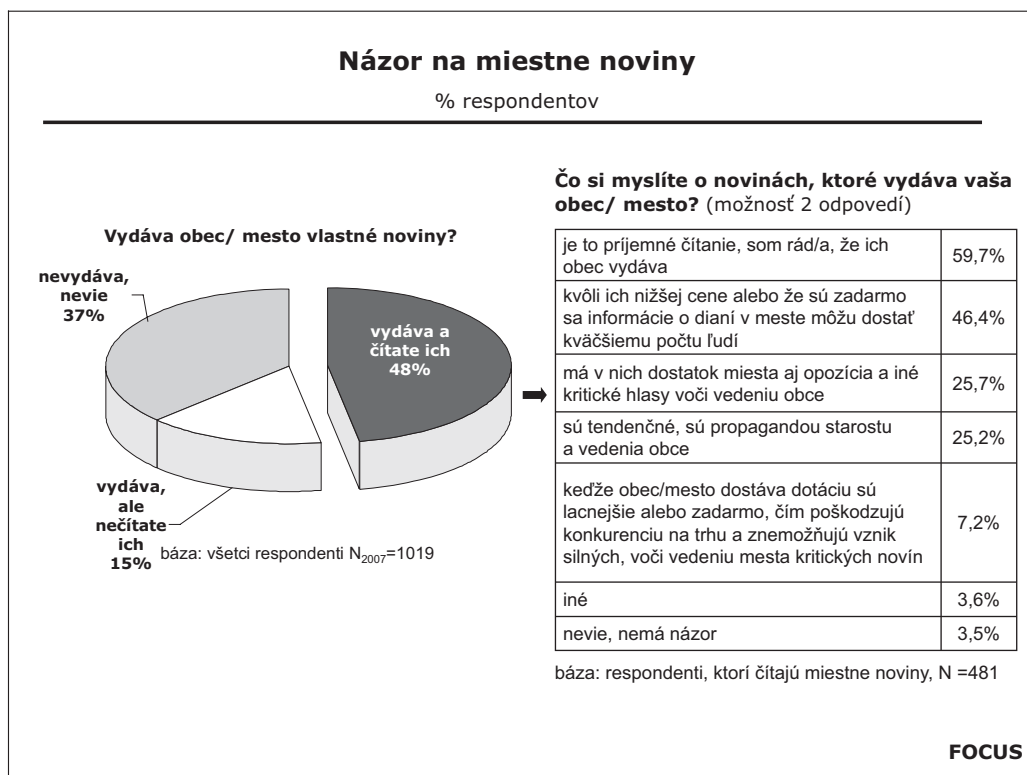
Vzhľadom k nízkej početnosti kategórie „občianski aktivisti škodia rozvoju obce/mesta“, nie je možné tieto odpovede ďalej analyzovať.

3. NÁZORY OBČANOV NA MIESTNE NOVINY

Takmer **polovica respondentov** (48%) deklaruje, že **číta miestne noviny, ktoré vydáva ich obec/mesto**. Najčastejšie si o týchto novinách myslia, že „**je to príjemné čítanie a som rád/a, že ich obec vydáva**“ (60% respondentov, ktorí čítajú miestne noviny) a „**za nízku cenu/zadarmo sa môžu dostať viacerým ľuďom**“ (46% respondentov, ktorí čítajú miestne noviny).

Ďalších **15% respondentov** uviedlo, že **obec/mesto miestne noviny síce vydáva, ale oni ich nečítajú**.

Viac ako **tretina respondentov** (37%) si myslí, že **obec/mesto vlastné noviny nevydáva**, resp. nevedia, či ich vydáva.

Existencia a čítanosť miestnych novín v obci/meste PODEA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí deklarujú, že **čítajú miestne noviny** (48%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (65%)
- tvoria odborní pracovníci (68%)
- respondenti žijúci v obciach/mestách s počtom 2 – 5 tisíc obyvateľov (57%), 5 – 20 tisíc obyvateľov (69%), 20 – 50 tisíc obyvateľov (67%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (56%)
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (62%), v Trnavskom kraji (63%), v Trenčianskom kraji (56%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že **obec/mesto vydáva miestne noviny, ale oni ich nečítajú** (15%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- študenti (26%)
- respondenti s najvyššími čistými mesačnými príjmami domácnosti – 30 001 Sk a viac (21%)
- respondenti žijúci v obciach/mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (26%), 50 – 100 tisíc obyvateľov (26%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí uviedli, že ich **obec/mesto nevydáva miestne noviny** (37%), je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách:

- respondenti so základným vzdelaním (46%)
- podnikatelia, živnostníci (49%), nepracujúci dôchodcovia (44%)
- respondenti žijúci v menších obciach s počtom do 2 tisíc obyvateľov (77%)
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (50%), v Košickom kraji (53%).

PRVOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ODPOVEDÍ

Všetky údaje uvedené v tabuľkách sú v percentách
Počet respondentov n = 1019
Zber údajov: 30.10.- 6.11. 2007

1. Ktorí jednotlivci alebo skupiny majú, podľa Vás, vo Vašej obci/ meste najväčší vplyv na rozhodovanie starostu/primátora a poslancov miestneho/ mestského zastupiteľstva? Možnosť 2 odpovedí

miestni podnikatelia	38,1
niektorá politická strana alebo koalícia politických strán	35,4
rodinní príslušníci a priatelia starostu/primátora alebo poslancov	24,1
zamestnanci obce/mesta/ samosprávy	22,8
bežní občania	14,5
štátni úradníci na okresných alebo krajských úradoch	13,7
cirkevní predstavitelia	3,6
starosta/primátor a poslanci sa nie sú pod vplyvom žiadnej skupiny alebo jednotlivcov	11,9
nevie, nemá názor	8,9

2. Čo si myslíte, presadzujú pri rozhodovaní starosta/ primátor a poslanci vo Vašom meste/obci skôr verejný alebo skôr svoj súkromný záujem?

vždy presadzujú verejný záujem (teda to, čo je dobré pre mesto alebo obec)	6,8
väčšinou presadzujú verejný záujem	30,9
niekedy presadzujú verejný, inokedy svoj súkromný záujem	36,5
väčšinou presadzujú svoj súkromný záujem	13,5
vždy presadzujú svoj súkromný záujem (teda to, čo je dobré pre nich, a nie pre mesto alebo obec)	3,1
nevie, nemá názor	9,3

3. Ako vnímate aktivity a rozhodnutia starostu/primátora a obecného/mestského zastupiteľstva vo Vašej obci? Ich aktivity a rozhodnutia sú ...

vždy jasné a prehľadné	2,9
väčšinou jasné a prehľadné	29,2
je to tak na pol – niekedy sú jasné, inokedy nie	45,3
väčšinou nejasné a neprehľadné	10,1
vždy nejasné a neprehľadné	1,8
nevie, nemá názor	10,8

4. Považujete hospodárenie Vašej obce/mesta so zverenými finančnými prostriedkami za efektívne alebo neefektívne?

rozhodne efektívne - aktivity obce nie sú spájané s korupciou	4,6
skôr efektívne	24,9
niekedy efektívne, inokedy zasa nie	40,3
skôr neefektívne	11,9
rozhodne neefektívne - aktivity obce sú spájané s korupciou	2,8
nevie, nemá názor	15,5

5. V ktorých z nasledujúcich oblastí dochádza, podľa Vášho názoru, vo Vašej obci/meste ku korupcii (úplatkárstvu) alebo klientelizmu (preferovaniu priateľov a známych)? Prečítam Vám postupne niekoľko oblastí a Vy mi, prosím, pri každej povedzte, či tam podľa Vášho názoru dochádza ku korupcii a klientelizmu alebo nie.

- 1= v tejto oblasti v našej obci/meste dochádza ku korupcii alebo klientelizmu
 2= v tejto oblasti v našej obci/meste nedochádza ku korupcii alebo klientelizmu
 3= netýka sa, táto oblasť v našej obci/meste nie je
 9= nevie, nemá názor

	1	2	3	9
obsadzovanie pracovných miest	50,6	21,0	3,9	24,6
predaj obecných/ mestských pozemkov	40,8	19,1	11,0	29,2
vydávanie rôznych druhov povolení	40,6	28,7	2,4	28,2
verejné obstarávanie (keď mesto/obec nakupuje rôzne tovary a služby)	36,3	23,4	3,4	36,9
stavebné konania	35,2	29,1	5,2	30,5
prenájom nebytových priestorov	32,9	26,0	11,7	29,5
prenájom bytov	27,5	26,1	19,4	27,1
predaj bytov do osobného vlastníctva	26,1	26,1	20,1	27,8

6. Ktoré z nasledujúcich foriem korupčného správania sú, podľa Vás, najrozšírenejšie v miestnej samospráve Vašej obce/mesta? Vyberte, prosím, maximálne dve možnosti.

klientelizmus, teda prepojenie medzi podnikateľmi a predstaviteľmi obce alebo uprednostňovanie známych a priateľov	51,0
rodinkárstvo – uprednostňovanie rodinných príslušníkov	42,0
peňažné dary, teda poskytovanie hotovosti	21,6
korupcia v našej obci/meste nie je	10,2
poskytovanie vecných darov	9,5
poskytovanie rôznych výhod, ako napr. rekreácie, zľavy, služobné cesty	8,3
iné	0,3
nevie, nemá názor	17,5

7. Kto vo Vašej obci/meste, podľa Vášho názoru, najčastejšie získava zákazky platené z rozpočtu obce/mesta?

firmy blízke niektorým poslancom	26,8
firmy blízke starostovi/primátorovi	23,8
firmy s najlepšou ponukou	17,2
nevie posúdiť	32,2

8. Ktoré z nasledujúcich opatrení by, podľa Vášho názoru, najviac pomohli obmedzeniu korupcie v miestnej samospráve Vašej obce/ mesta? Vyberte, prosím, maximálne dve možnosti.

zverejňovanie všetkých informácií o činnosti, aktivitách, rozhodnutiach obce/mesta vrátane informácií o nakladaní s majetkom a financiami mesta/obce	44,7
zmena zákonov tak, aby poslanci a starostovia nemohli uprednostňovať osobný záujem pred záujmami obce/mesta (napr. zákon o konflikte záujmov)	34,3
medializácia/ zverejňovanie podozrivých rozhodnutí obce/mesta v médiách	24,0
posilnenie postihu korupcie (cez činnosť polície, prokuratúry a súdov)	23,9
posilnenie kontroly samosprávy zo strany Najvyššieho kontrolného úradu SR (NKÚ SR)	20,7
odbúranie klientelizmu (teda prepojenie medzi poslancami, starostom/primátorom, políciou, prokuratúrou, sudcami a podnikateľmi)	16,5
iné	0,4
korupcia v našej obci/meste nie je	6,8
nevie, nemá názor	8,0

9. Do akej miery je, podľa Vášho názoru, rozšírená korupcia v miestnej samospráve Vašej obce/ mesta - teda medzi poslancami miestneho/mestského zastupiteľstva, starostom/primátorom a na obecnom/ mestskom úrade?

veľmi rozšírená	6,4
dost' rozšírená	30,2
málo rozšírená	20,3
vôbec neexistuje	7,3
existuje, ale jej rozšírenosť neviete posúdiť	24,4
nemá názor	11,5

10. Pôsobí Vo vašej obci / meste skupina občianskych aktivistov, ktorá sa zaoberá kontrolou samosprávy?

áno	10,5
nie	33,3
nevie	56,2

11. Aký máte názor na ľudí, ktorí sa snažia o občiansku kontrolu samosprávy?

robia dobrú vec	45,7
robia dobrú vec, ale občas to prehánajú	16,3
škodia rozvoju obce/ mesta	2,9
nevie, nemá názor	35,1

12. Vydáva Vaša obec / mesto alebo mestská časť svoje vlastné noviny? Ak áno, čítate ich aspoň občas?

vydáva a čítate ich aspoň občas	47,3
vydáva, ale vôbec ich nečítate	15,4
nevydáva	29,7
nevie, nemá názor	7,6

13. Čo si myslíte o novinách, ktoré vydáva vaša obec / mesto? Z nasledujúceho zoznamu vyberte najviac dve možnosti, ktoré najlepšie vystihujú vašu mienku o týchto novinách.

je to príjemné čítanie, som rád, že ich obec vydáva	28,2
kvôli ich nižšej cene alebo že sú zadarmo sa informácie o dianí v meste môžu dostať k väčšiemu počtu ľudí	21,9
má v nich dostatok miesta aj opozícia a iné kritické hlasy voči vedeniu obce	12,1
sú tendenčné, sú propagandou starostu a vedenia obce	11,9
keďže obec/mesto dostáva dotáciu sú lacnejšie alebo zadarmo, čím poškodzujú konkurenciu na trhu a znemožňujú vznik silných, voči vedeniu mesta kritických novín	3,4
iné	1,7
nevie, nemá názor	1,7
netýka sa – respondent nečíta, resp. obec nevydáva + nevie či vydáva miestne noviny	52,7

Údaje o respondentoch

POHLAVIE

muž	47,5
žena	52,5

VEK

18 – 24 rokov	16,2
25 – 34 rokov	19,5
35 – 44 rokov	19,2
45 – 54 rokov	18,5
55 – 59 rokov	6,1
60 a viac rokov	20,4

VZDELANIE /najvyššie ukončené/

základné	24,3
stredoškolské bez maturity (vyučení/á)	31,0
stredoškolské s maturitou	34,4
vysokoškolské	10,3

NÁRODNOSŤ

slovenská	85,7
maďarská	10,8
iná	3,4

HLAVNÉ ZAMESTNANIE /pracovná činnosť, z ktorej má respondent rozhodujúci príjem peňazí/

nekvalifikovaný alebo pomocný (manuálny) pracovník v poľnohospodárstve, priemysle, v službách	4,7
kvalifikovaný manuálny pracovník (remeselník, opravár, obsluha strojov a zariadení, pestovateľ/chovateľ...)	14,9
prevádzkový alebo obsluhujúci pracovník v službách a obchode (predavač, kaderník, vodič, kuchár, opatrovateľ, SBS...)	10,6
nižší administratívny pracovník, úradník (sekretárka, účtovník, prepážkový pracovník – na pošte, v banke...)	6,9
výkonný odborný pracovník (zdravotník/zdravotná sestra, vychovávateľ, technik, odborný referent, colník...)	7,2
tvorivý (vysokoškolsky vzdelaný) odborný pracovník (lekár, pedagóg, právnik, vedec, analytik, informatik, umelec...)	5,2

riaditeľ firmy/podniku, námestník, vysoký štátny úradník, politik, armádny veliteľ	0,6
samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) bez zamestnancov	6,1
samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) so zamestnancami	1,7
dôchodca	22,2
študent	10,3
v domácnosti alebo na materskej/rodičovskej dovolenke	3,7
nezamestnaný	5,9

POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI

jeden	10,8
dvaja	23,6
traja	22,5
štyria	28,1
päť a viac	15,0

ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI

do 8 000 Sk	3,4
8 001 – 10 000 Sk	4,3
10 001 – 12 000 Sk	3,7
12 001 – 14 000 Sk	3,7
14 001 – 16 000 Sk	6,4
16 001 – 18 000 Sk	6,3
18 001 – 20 000 Sk	8,7
20 001 – 22 000 Sk	6,7
22 001 – 25 000 Sk	10,9
25 001 – 30 000 Sk	14,0
30 001 – 35 000 Sk	13,4
35 001 a viac Sk	14,9
nechce uviesť, neodpovedal	3,5

POČET OBYVATEĽOV OBCE

menej ako 2 tisíc obyv.	30,4
2 – 5 tisíc obyvateľov	13,5
5 - 20 tisíc obyvateľov	15,4
20 - 50 tisíc obyvateľov	15,9
50-100 tisíc obyvateľov	12,1
Bratislava, Košice	12,6

KRAJ

Bratislavský	11,7
Trnavský	10,6
Trenčiansky	11,3
Nitriansky	13,5
Žilinský	12,8
Banskobystrický	12,4
Prešovský	14,2
Košický	13,5

PRÍLOHA Č. 1

Často kladené otázky

(zverejnené na www.transparency.sk/samosprava)

MÔŽE STAROSTA A POSLANCI PODNIKAŤ?

- V ústavnom zákone č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov sú vymenovaní verejní funkcionári, ktorí **nesmú** podnikat', ani byť štatutárnymi orgánmi, členmi štatutárných orgánov, členmi riadiacich, kontrolných orgánov právnickej osoby, ktorá bola zriadená na podnikanie. **Môžu** byť členmi valného zhromaždenia a členskej schôdze právnickej osoby.
- Poslanci miestnych zastupiteľstiev, poslanci mestských zastupiteľstiev a poslanci zastupiteľstiev mestských častí v Bratislave a Košiciach, poslanci zastupiteľstiev vyšších územných celkov **môžu** podnikat' a **môžu** byť štatutárnymi orgánmi, členmi štatutárných orgánov, riadiacich orgánov, kontrolných orgánov, dozorných orgánov právnickej osoby zriadenej na podnikanie. Môžu byť členmi valného zhromaždenia a členskej schôdze právnickej osoby.
- Starosta obce je podľa vyššie uvedeného zákona verejný funkcionár, teda **nesmie** figurovať v riadiacich a štatutárných orgánoch právnickej osoby, ktorá bola zriadená na výkon podnikateľskej činnosti. Na starostu sa však nevzťahuje druhá časť predmetného ustanovenia, a to zákaz podnikania. Starosta môže zastupovať obec v orgánoch právnických osôb s majetkovou účasťou obce, ak sa za členstvo v nich neposkytuje finančná odmena. Starosta **môže** podnikat' (byť vlastníkom podielov v podnikateľskom subjekte), ale **nesmie** byť v riadiacich a štatutárných orgánoch právnickej osoby zriadenej na podnikanie (byť konateľom a pod.).
- Ak verejný funkcionár podniká v čase ustanovenia do verejnej funkcie, je povinný do 30 dní odo dňa ustanovenia do verejnej funkcie takú činnosť skončiť alebo vykonať zákonom ustanovený právny úkon smerujúci k jej skončeniu, napr. podať žiadosť obchodnému registru o zmenu štatutárov právnickej osoby.
- Verejný funkcionár, ktorý sa zúčastňuje na rokovaní orgánu o veci, na ktorej má osobný záujem, je povinný oznámiť svoj osobný záujem o vec predtým, ako na rokovaní vystúpi. Oznámenie je verejný funkcionár povinný vykonať aj vtedy, ak ide o rokovanie o veci, z ktorej má majetkový prospech politická strana alebo politické hnutie, ktorého je členom, ak je mu táto skutočnosť známa.

Zdroj: zákon č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov

Podnikanie, výkon inej zárobkovej činnosti vedúcich zamestnancov a členstvo v riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánoch.

Vedúci zamestnanec, ktorý vykonáva funkciu štatutárneho orgánu u zamestnávateľov, ktorými sú:

- štátne orgány,
- obce,
- vyššie územné celky a právnické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy,
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom podľa osobitného zákona,
- právnické osoby založené štátnym orgánom, Fondom národného majetku Slovenskej republiky, obcou alebo vyšším územným celkom, ak majetková účasť alebo súčet majetkovej účasti štátu, Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obce alebo vyššieho územného celku je viac ako 67%,
- iné právnické osoby založené štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom, u ktorých väčšinu členov riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov navrhuje štátny orgán, obec alebo vyšší územný celok, nesmie podnikat' alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť; to neplatí, ak je tento vedúci zamestnanec vyslaný do riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu zamestnávateľom a ak takáto činnosť vyplýva z výkonu jeho práce alebo ak takúto činnosť vykonáva so súhlasom zamestnávateľa.

Ak osobitný predpis neustanovuje inak, ostatní vedúci zamestnanci môžu podnikat', vykonávať inú zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť len s predchádzajúcim písomným súhlasom zamestnávateľa.

Zdroj: zákon č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme

Kto (čo) určí, kto je vedúci zamestnanec?

Vedúci zamestnanec je ten, ktorý riadi iných zamestnancov. Na obecnom úrade je to prednosta alebo vedúci odboru, v rozpočtových organizáciách je to štatutár (napr. riaditeľ kultúrneho strediska atď.). Pomocníkom na určenie či sa jedná o vedúceho zamestnanca je organizačná štruktúra či organizačný poriadok organizácie, úradu alebo iná vnútorná smernica, ktorá upravuje jej organizáciu.

Zdroj: Transparentná miestna samospráva – príručka pre lepšiu správu vecí verejných, TIS r. 2004

AKÝCH STRETNUTÍ VOLEBNÝCH ZÁSTUPCOV V SAMOSPRÁVE SA MÔŽEM ZÚČASTNIŤ? MÔŽEM SI Z NICH ROBIŤ ZÁZNAM?

Obyvatelia obce sa môžu zúčastniť **rokovania obecného zastupiteľstva**, ktoré sú zásadne verejné. Obecné zastupiteľstvo vyhlási rokovanie vždy za neverejné, ak predmetom rokovania sú informácie alebo veci chránené podľa osobitných zákonov; to neplatí, ak je predmetom rokovania obecného zastupiteľstva

- a. použitie verejných prostriedkov na platy, odmeny a iné náležitosti spojené s výkonom funkcie orgánov obce, členov orgánov obce, zamestnancov obce alebo osôb, ktoré vykonávajú za odplatu činnosť pre obec,
- b. nakladanie s majetkom vo vlastníctve obce, najmä prevod vlastníctva k majetku vo vlastníctve obce, nadobudnutie majetku do vlastníctva obce alebo prenechanie majetku obce do užívania iným osobám.

Podrobné pravidlá o rokovaní obecného zastupiteľstva upraví rokovací poriadok obecného zastupiteľstva.

Komisie obecného zastupiteľstva

Zloženie a úlohy komisií vymedzí obecné zastupiteľstvo. Verejne prístupné teda budú, ak o tom rozhodne obecné zastupiteľstvo

Zdroj: zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

MÔŽEME POČAS FUNKČNÉHO OBDOBIA POSLANCOV A STAROSTU ODVOLATŤ? AK ÁNO, AKO?

Nie. Poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva nemožno odvolať. Ak sa uprázdni v obecnom (mestskom) zastupiteľstve mandát, nastupuje za poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva ako náhradník kandidát, ktorý získal najväčší počet hlasov vo volebnom obvode, v ktorom sa uprázdnil mandát, ale nebol zvolený za poslanca. V prípade rovnosti hlasov sa poradie určí žrebovom.

Zdroj: zákon č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí

Odvolanie **starostu** upravuje zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Starostu je možno odvolať len na základe výsledku hlasovania obyvateľov obce. Toto hlasovanie obecné (mestské) zastupiteľstvo **vyhlási**, ak o to petíciou požiada aspoň 30 percent oprávnených voličov, alebo starosta hrubo alebo opakovane zanedbáva povinnosti starostu, porušuje Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Môže ho tiež vyhlásiť, ak neprítomnosť alebo nespôsobilosť starostu na výkon funkcie trvá dlhšie ako šesť mesiacov. O takomto hlasovaní rozhoduje obecné zastupiteľstvo nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov poslancov.

Zdroj: zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

V NAŠOM MESTE VYBRALI DODÁVATEĽA NA ČISTENIE CHODNÍKOV BEZ VEREJNEJ SÚŤAŽE. POSTUPOVALI SPRÁVNE? KEDY MOŽNO VYBRAŤ NEJAKÚ FIRMU PRIAMO BEZ SÚŤAŽE?

Verejný obstarávateľ pri zadávaní zákazky s nízkou hodnotou (do 1.000.000,- Sk) postupuje tak, aby vynaložené náklady na obstaranie predmetu zákazky boli primerané jeho kvalite a cene.

Verejný obstarávateľ nie je povinný vykonávať činnosti pri zadávaní zákaziek s nízkymi hodnotami prostredníctvom odborne spôsobilej osoby.

Pri zadávaní zákazky s nízkou hodnotou sa nevyžaduje písomná forma zmluvy okrem prípadov, v ktorých to vyžaduje zákon. Výsledok verejného obstarávania sa neposiela úradu pre verejné obstarávanie.

Verejný obstarávateľ eviduje všetky doklady a uchováva ich päť rokov po uzavretí zmluvy.

Pri verejnom obstarávaní, v ktorom ide o zadanie zákazky verejného obstarávateľa s hodnotou vyššou ako nízkou (do 1.000.000,- Sk) je nevyhnutné postupovať postupmi ktoré určuje zákon.

Postupy vo verejnom obstarávaní sú:

- a) verejná súťaž,
- b) užšia súťaž,
- c) rokovacie konania,
- d) súťažný dialóg.

V prípade ak je verejný obstarávateľ v časovej tiesni, musí aj tak postupovať podľa jedného zo spôsobov verejného obstarávania no zákon v takomto prípade umožňuje obstarávateľovi skrátiť niektoré lehoty v konaní. Z dôvodu časovej tiesne nemožno postupovať bez verejnej súťaže.

Zdroj: zákon č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní

MÁM PODOZRENIE, ŽE NÁŠ PRIMÁTOR BERIE ÚPLATKY? ČO MÁM ROBIŤ?

V tomto prípade je potrebné obrátiť sa s podnetom na úrad boja proti korupcii, súčasťou Prezídia Policajného Zboru SR a koordinovať s ním ďalší postup. V žiadnom prípade nie je možné ísť za starostom a ponúknuť mu úplatok, takéto konanie je trestným zákonom kvalifikované ako trestný čin podplácania.

Je nevyhnutné spolupracovať s políciou pri akomkoľvek postupe, ktorý obsahuje poskytnutie finančnej alebo inej odmeny za výkon, ktorý má správny orgán urobiť a táto odmena mu zo zákona nenáleží – v prípade ak by toto poskytnutie mohlo byť úplatkom. Polícia môže potom na základe takéhoto podnetu vyzvať občana, aby s ňou pri odhaľovaní takejto trestnej činnosti spolupracoval. Platný trestný zákon pozná inštitút agenta, je vymedzený v ustanovení § 117 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a v § 39a a §41 zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Na odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchatel'ov zločinov korupcie, trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa alebo trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti možno použiť agenta. Jeho použitie je prípustné len vtedy, ak odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchatel'ov uvedených trestných činov by bolo iným spôsobom podstatne sťažené a získané poznatky odôvodňujú podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo má byť spáchaný taký trestný čin.

Agent nesmie iniciatívne navádzať na spáchanie trestného činu; to neplatí, ak ide o korupciu verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa a zistené skutočnosti nasvedčujú, že páchatel' by spáchal taký trestný čin aj vtedy, ak by príkaz na použitie agenta nebol vydaný. Tu je však znovu, ako v úvode nevyhnutné upozorniť na nutnosť spolupráce s Policajným zborom SR.

Odhaľovanie a dokumentovanie trestnej činnosti súvisiacej s korupciou je veľmi náročné a zložité. Je preto potrebné využívať aj špecifické postupy odhaľovania tejto trestnej činnosti.

Príkaz na použitie agenta vydáva predseda senátu, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora, ktorý musí byť odôvodnený aj skutkovými okolnosťami.

Ak v úradnom styku starosta obce požiada o zaplatenie úplatku alebo poskytnutie podobnej služby, je potrebné obrátiť sa na najbližšie oddelenie Policajného zboru a oznámiť im vzniknutú situáciu.

Zdroj: zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákona a zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok

KOMU ADRESOVAŤ V MOJOM MESTE ŽIADOSŤ O INFORMÁCIE? KAM SA ODVOLAIŤ, AK MI NEVYHOVEJÚ?

V zmysle zákona o slobode informácií je povinnou osobou, na ktorú treba adresovať žiadosť, „obec“ (§ 2 ods. 1). Podania sa ale obci doručujú cestou obecného/mestského úradu. V praxi to teda znamená, že do žiadosti o informácie napíšeme, napríklad: „Obec Dolná Lehota, Obecný úrad“, a okrem toho pridáme identifikáciu našej osoby, opis požadovaných informácií a navrhovaný spôsob sprístupnenia (§ 14 ods. 2).

V prípade, že by nám obecný úrad v zákonom stanovenej lehote 8 pracovných dní neodpovedal, resp. by nám požadovanú informáciu nesprístupnil, odvolacím orgánom je starosta/primátor (§ 19 ods. 2).

Ak žiadame o informácie právnickú osobu v zriaďovacej pôsobnosti obce (t.j. príspevkovú alebo rozpočtovú organizáciu, napr. základnú školu, park kultúry, útvar hlavného architekta, ...), a táto nám informáciu nesprístupní, odvolacím orgánom je zriaďovateľ, t.j. obec, v zastúpení štatutára.

Ak žiadame o informáciu právnickú osobu založenú obcou (t.j. obecnú firmu, príp. neziskovú organizáciu poskytujúcu všeobecne prospešné služby, napr. mestské lesy, bytový podnik,

mestskú nemocnicu, ...), a táto naša žiadosť odmietne, odvolacím orgánom je zakladateľ, t.j. obec, v zastúpení štatutára.

Zdroj: zákon č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií

NA MESTSKOM ÚRADE MI NECHCÚ DAŤ KÓPIU ÚZEMNÉHO PLÁNU. ČO MÁM ROBIŤ? MÁM NA ŇU PRÁVO?

Áno, na kópiu územného plánu právo máte. Ide o verejnú informáciu, ktorá nespadá pod autorskoprávnu, obchodnoprávnu či inú ochranu. Konštatoval to aj Krajský súd v Banskej Bystrici (rozsudok 23 S 17/02), keď uviedol, že neexistuje dôvod na neprístupnenie kópie územnoplánovacieho dokumentu. Územnoplánovacie dokumenty mesta sú totiž majetkom mesta – t.j. toho, kto územnoplánovacia dokumentáciu objednal. Schválenie územného plánu má podľa súdu charakter rozhodnutia administratívnej a právnej povahy a preto nie je územnoplánovacia dokumentácia chránená autorským zákonom. Znamená to, že ak Vám samospráva nechce poskytnúť kópiu územného plánu, postupuje v rozpore so zákonom. Podajte preto odvolanie (§ 19), príp. kontaktujte poradňu TIS.

Zdroj: zákon č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií., zákon č. 618/2003 Z. z. Autorský zákon

NA ÚRADE MI ODMIETLI POSKYTNÚŤ ZMLUVU, KTORÚ SOM SI ŽIADAL S ODÔVODNENÍM, ŽE IDE O OBCHODNÉ TAJOMSTVO. ČO MÁM ROBIŤ? MÁM NA ŇU PRÁVO?

Na zmluvu, resp. aspoň na jej kľúčové časti (zmluvné podmienky, cena služby), právo máte. Obchodným tajomstvom totiž nie je čokoľvek čo je označené ako tajné, ale len taká skutočnosť, ktorá súbežne spĺňa päť znakov: 1. má obchodnú, výrobnú alebo technickú povahu súvisiacu s podnikom, 2. má skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, 3. nie je v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupná, 4. má byť podľa vôle podnikateľa utajená a 5. podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom jej utajenie zabezpečuje (§ 17 Obchodného zákonníka). Okrem toho, zákon o slobode informácií obsahuje aj tzv. klauzulu verejného záujmu (§ 10 ods. 2), podľa ktorej i keby nejaká informácia spĺňala všetky vyššie uvedené atribúty, a teda aj bola obchodným tajomstvom, musí byť sprístupnené verejnosti, pokiaľ sa získala za verejné financie alebo sa týka používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu alebo majetkom obce, príp. pokiaľ sa týka závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, štátnej pomoci a hospodárenia tzv. verejných obchodných spoločností. Zmluvy medzi samosprávou a tretími osobami o dodaní nejakého tovaru, práce alebo služby sú práve súčasťou tejto klauzuly, nakoľko sa týkajú verejných financií, resp. nakladania s obecným majetkom. Preto rovnako ako v predchádzajúcom prípade, ak Vám samospráva nechce zmluvu poskytnúť, podajte odvolanie, príp. kontaktujte našu poradňu.

Zdroj: zákon č. 211/2000 Z. z., zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

NA SÍDLISKU NÁM CHCÚ POSTAVIŤ NOVÝ POLYFUNKČNÝ DOM A MY S TÝM NESÚHLASÍME. KOMU MÁME POSLAŤ PETÍCIU? ČO MUSÍ OBSAHOVAŤ, ABY SA S ŇOU ÚRADY VÁŽNE ZAOBERALI?

Povoľovanie stavieb má v kompetencii obec/mesto, konkrétne tzv. stavebný úrad. V prípade, že sa svojich práv domáhate petíciou, musíte v nej uviesť tri základné náležitosti, t.j. 1. svoje meno a priezvisko, 2. adresu trvalého pobytu a 3. vlastnoručný podpis. Ak petíciu organizujete, musíte tiež dbať o to, aby každému bolo zrejmé, aká petícia sa má podporiť (t.j. čo je jej obsahom), aby podpisové hárkky boli priebežne číslované a tiež dosledovať, aby na každom podpisovom hárku bolo uvedené Vaše meno, priezvisko, úplná adresa trvalého pobytu. Petícia však nie je veľmi efektívnym nástrojom ochrany Vašich práv, ak sa zamýšľaná výstavba nenachádza v bezprostrednej blízkosti Vašej nehnuteľnosti či iných Vašich záujmov. Totiž, len v prípade, že by Vaše „vlastnícke alebo iné práva k pozemkom alebo stavbám, ako aj k susedným pozemkom a stavbám vrátane bytov mohli byť priamo dotknuté“, ste tzv. účastníkom územného a stavebného konania (§ 34 stavebného zákona). A teda len vtedy máte v zmysle našich zákonov možnosť zasielať pripomienky a námietky k stavbe, odvolať sa voči jej povoleniu a pod.

Zdroj: zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve, zákon č. 50/1976 Zb. stavebný zákon,

DOZVEDELI SME SA, ŽE V NA OKRAJI NAŠEJ ŠTVRTE MESTO POSTAVIŤ SPAĽOVŇU NEBEZPEČNÝCH ODPADOV. MÔŽEME TENTO ZÁMER NEJAKO PRIPOMIENKOVÁŤ?

Realizácii väčšiny veľkých projektov, pri ktorých možno predpokladať zásadnejší vplyv na životné prostredie, musí podľa našej legislatívy predchádzať tzv. EIA (Environmental Impact Assessment), t.j. proces posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. Tento zákon oprávňuje zainteresovanú verejnosť presadzovať svoje záujmy a verejné záujmy prostredníctvom občianskej iniciatívy (§ 25), resp. osobitného občianskeho združenia (§ 26). Ide však o relatívne zložitý proces, preto odporúčame predtým kontaktovať našu poradňu, príp. špecializované mimovládne organizácie poskytujúce v tejto oblasti bezplatnú právnu pomoc.

Zdroj: zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Autori:

Mgr. Pavel Legát
JUDr. Pavel Nechala
Mgr. Vladimír Pirošík

PRÍLOHA Č. 2

Zákony pre aktívneho občana (zverejnené na www.transparency.sk/samosprava)

Inštitucionálne zákony

- Zákon č. 460/1992 – Ústava SR
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
- zákon č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí
- zákon č. 302/2001 Zb. o samospráve VÚC
- zákon č. 303/2001 Zb. o voľbách do VÚC

Práva skupín a jednotlivca v samospráve

- zákon č. 211/2000 Zb. o slobodnom prístupe k informáciám
- zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve
- zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve
- zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov
- Zákon č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach

Procesné zákony

- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní
- zákon č. 50/1976 Zb. stavebný zákon
- zákon č. 25/2006 Zb. o verejnom obstarávaní

Konflikt záujmov

- zákon č. 552/2003 Zb. o výkone prác vo verejnom záujme
- zákon č. 357/2004 Zb. o konflikte záujmov
- Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí
- Zákon č. 446/2001 Zb. o majetku VÚC

Iné zákony

- zákon č. 523/2004 Zb. o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- Zákon č. 583/2004 Zb. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 39/1993 Zb. o NKÚ SR
- Zákon č. 514/2003 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci
- Zákon č. 153/2001 Zb. o prokuratúre

Úplné znenia zákonov nájdete na <http://www.justice.gov.sk> (pozn.: stránka je funkčná len pri prezeraní internetovým prehliadačom Internet Explorer).

ISBN 978 – 80 – 89244 – 23 – 2